

Utjecaj pandemije COVIDA-19 na poslovanje poljoprivrednog obrta Jurkas

Kuharić, Nikola

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Agriculture / Sveučilište u Zagrebu, Agronomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:204:939921>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-04**

Repository / Repozitorij:

[Repository Faculty of Agriculture University of Zagreb](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
AGRONOMSKI FAKULTET

**Utjecaj pandemije COVID-19 na poslovanje
poljoprivrednog obrta Jurkas**

DIPLOMSKI RAD

Nikola Kuharić

Zagreb, rujan, 2022.

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
AGRONOMSKI FAKULTET**

Diplomski studij:

Agrobiznis i ruralni razvitak

**Utjecaj pandemije COVID-19 na poslovanje
poljoprivrednog obrta Jurkas**

DIPLOMSKI RAD

Nikola Kuharić

Mentor:

izv. prof. dr. sc. Branka Šakić Bobić

Zagreb, rujan, 2022.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
AGRONOMSKI FAKULTET

IZJAVA STUDENTA
O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, **Nikola Kuharić** JMBAG 0178109586, rođen/a 22.11.1997. u Zagrebu, izjavljujem da sam samostalno izradila/izradio diplomski rad pod naslovom:

Utjecaj pandemije COVIDA-19 na poslovanje poljoprivrednog obrta Jurkas

Svojim potpisom jamčim:

- da sam jedina autorica/jedini autor ovoga diplomskog rada;
- da su svi korišteni izvori literature, kako objavljeni tako i neobjavljeni, adekvatno citirani ili parafrazirani, te popisani u literaturi na kraju rada;
- da ovaj diplomski rad ne sadrži dijelove radova predanih na Agronomskom fakultetu ili drugim ustanovama visokog obrazovanja radi završetka sveučilišnog ili stručnog studija;
- da je elektronička verzija ovoga diplomskog rada identična tiskanoj koju je odobrio mentor;
- da sam upoznata/upoznat s odredbama Etičkog kodeksa Sveučilišta u Zagrebu (Čl. 19).

U Zagrebu, dana _____

Potpis studenta / studentice

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
AGRONOMSKI FAKULTET

IZVJEŠĆE

O OCJENI I OBRANI DIPLOMSKOG RADA

Diplomski rad studenta/ice **Nikole Kuharića**, JMBAG **0178109586**, naslova

Utjecaj pandemije COVIDA-19 na poslovanje poljoprivrednog obrta Jurkas

obranjen je i ocijenjen ocjenom _____, dana _____.

Povjerenstvo:

potpisi:

1. **izv. prof. dr. sc. Branka Šakić Bobić** mentor

2. **izv. prof. dr. sc. Vesna Očić** član

3. **izv. prof. dr. sc. Lari Hadelan** član

Sadržaj	
1. Uvod	1
2. Metodologija	7
2.1. Cilj rada	8
2.2. Izvori financijskih informacija	8
2.2.1. Bilanca	8
2.2.2. Račun dobiti i gubitka.....	9
2.2.3. Izvještaj o novčanom toku.....	9
2.2.4. Izvještaj o promjenama kapitala.....	9
2.2.5. Bilješke uz financijske izvještaje	9
2.3. Tehnike analize financijskih izvještaja	10
2.3.1. Horizontalna analiza	10
2.3.2. Vertikalna analiza.....	10
2.3. Pokazatelji financijske analize	10
2.3.1. Pokazatelji likvidnosti	11
2.3.2. Pokazatelji zaduženosti.....	12
2.3.3. Pokazatelji aktivnosti.....	13
2.3.4. Pokazatelji ekonomičnosti.....	14
2.3.5. Pokazatelji profitabilnosti.....	14
3. Problem istraživanja	15
4. Rezultati.....	16
4.1 Intervju sa vlasnikom	16
5. Financijska analiza obrta Jurkas.....	19
5.1. Horizontalna analiza bilance, prihoda, rashoda i dobiti.....	19
5.2. Vertikalna analiza bilance	21
5.3. Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka	23
5.2. Pokazatelji financijske analize	24
6. Zaključak	29
7. Popis literature.....	31
8. Prilog	33
Životopis	42

Sažetak

Diplomskog rada studenta/ice **Nikole Kuharića**, naslova

Utjecaj pandemije COVIDA-19 na poslovanje poljoprivrednog obrta Jurkas

Financijska analiza obuhvaća primjenu tehnika financijske analiza (horizontalna i vertikalna analiza) te primjenu financijskih pokazatelja (likvidnosti, zaduženosti, ekonomičnosti, aktivnosti, profitabilnosti) kako bi se stvorila bogata informacijska podloga za potrebe upravljanja i donošenja budućih financijskih odluka. Za primjer provedbe financijske analize u ovome radu odabran je obrt Jurkas, koji se bavi proizvodnjom, preradom i prodajom mlijeka te mliječnih proizvoda sa svoje farme na lokaciji Harmica. Cilj ovog rada je bio saznati preko financijske analize i razgovora sa vlasnikom kako se obrt Jurkas snašao u cijeloj situaciji zbog pojave pandemije. Rezultati su pokazali kako je obrt Jurkas uspijevao sve promatrane godine podmiriti svoje obveze i troškove te svaku godinu poslovati sa dobitkom, unatoč pojave problema s općinom Brdovec te pandemije COVID-19.

Ključne riječi: Financijska analiza, COVID-19, Obrt Jurkas

Summary

Of the master's thesis - student **Nikola Kuharić**, entitled

The impact of the COVID-19 pandemic on the business operations of the Jurkas agricultural trade

Financial analysis includes the application of financial analysis (Horizontal and vertical analysis) and the application of financial indicators (liquidity, indebtedness, economy, activity, profitability) to create a rich information base for the needs of management and making future financial decisions. As an example of the implementation of financial analysis in this document, the Jurkas family business was chosen, which produces, processes and sells milk and dairy products from its farm which is located in Harmica. The goal of this master thesis was to find out through financial analysis and conversations with the owner how the Jurkas family business coped with the whole situation due to the onset of the pandemic. The result showed that the Jurkas family business managed to meet its obligations and expenses in all observed years and to operate with a profit every year, despite the emergence of problems with the municipality of Brdovec and the COVID-19 pandemic.

Keywords: Financial analysis, COVID-19, family business

1. Uvod

Prema istraživanju Organizacije za prehranu i poljoprivredu (FAO) navodi se da COVID-19 utječe na poljoprivredu u dva značajna aspekta: to su ponuda i potražnja za hranom. Ta dva aspekta su direktno povezana sa sigurnošću hrane, pa je i sigurnost hrane ugrožena. Lanac opskrbe hranom je mreža koja povezuje poljoprivredni sustav (farmu) sa stolom potrošača, pritom uključujući procese kao što su proizvodnja, pakiranje, distribucija i skladištenje. Jedna od glavnih uloga FAO-a je promicanje povezanosti lanaca vrijednosti hrane, da se ne prekidaju i da nastave sa radom, kako bi unatoč ograničenjima koje su nametnule vladine organizacije vezano uz mobilnost radne snage, opskrba osnovnim potrepštinama bila normalno osigurana¹.

Prema izvješću FAO-a utjecaj pandemije COVID-19 se osjetio u različitim stupnjevima u svim prehrambenim sektorima. Provedenom analizom nad globalnim poljoprivrednim sektorom pokazalo se da su poljoprivredna tržišta proizvoda puno otpornija na pandemiju od mnogih drugih sektora. U Rimu su 11. lipnja 2020. godine predstavljeni ključni podaci za glavne prehrambene proizvode za 2020./2021.

Unatoč neizvjesnosti koju donosi pandemija, situacija je povoljna kada je riječ o ponudi i potražnji žitarica, pa je tako proizvodnja žitarica u 2020. godini premašila rekord prethodne godine za 2,6%. Svjetska trgovina žitaricama u 2020. bila je na razini 433 milijuna tona, što je povećanje za 9,4 milijuna tona (2,2%) u odnosu na prethodnu godinu².

Ukupna svjetska proizvodnja mesa pada za 1,7% u 2020. godini zbog poremećaja na tržištu i pojava suša, a svjetske cijene mesa su pale za 8,6% od početka 2020. godine zbog posljedica utjecaja mjera povezanih s COVID-19².

Globalne cijene hrane nastavile su rasti tokom cijele 2020. godine, (FAO 2020.). Na lokalnoj razini cijene prehrambenih proizvoda su uglavnom rasle zbog lokalnih logističkih problema ili poteškoća s uvozom.

¹ Siche, Raul. (2020.). Scientia Agropecuaria vil.11 no.1: What is the impact od COVID-19 disease on agriculture?.

² FAO- Global food markets still brace for uncertainty in 2020/2021 because of COVID-19 says FAO. <https://www.fao.org/news/story/en/item/1287515/icode> (Pristupljeno: 13.09.2022.)

Tablica br.1 Indeksi cijena hrane

	Indeks cijena hrane	Meso	Mliječni proizvodi	Žitarice	Uljarice	Šećer
2004.	65,6	67,6	69,8	64,0	69,6	44,3
2005.	67,4	71,8	77,2	60,8	64,4	61,2
2006.	72,6	70,5	73,1	71,2	70,5	91,4
2007.	94,3	76,9	122,4	100,9	107,3	62,4
2008.	117,5	90,2	132,3	137,6	141,1	79,2
2009.	91,7	81,2	91,4	97,2	94,4	112,2
2010.	106,7	91,0	111,9	107,5	122,0	131,7
2011.	131,9	105,3	129,9	142,2	156,5	160,9
2012.	122,8	105,0	111,7	137,4	138,3	133,3
2013.	120,1	106,2	140,9	129,1	119,5	109,5
2014.	115,0	112,2	130,2	115,8	110,6	105,2
2015.	93,0	96,7	87,1	95,9	89,9	83,2
2016.	91,9	91,0	82,6	88,3	99,4	111,6
2017.	98,0	97,7	108,0	91,0	101,9	99,1
2018.	95,9	94,9	107,3	100,8	87,8	77,4
2019.	95,1	100,0	102,8	96,6	83,2	78,6
2020.	98,1	95,5	101,8	103,1	99,4	79,5
2021.	125,7	107,7	119,1	131,2	164,9	109,3

Izvor: <https://www.fao.org/worldfoodsituation/foodpricesindex/en/>

Tablica 1 prikazuje indekse cijena hrane koji si određeni u odnosu na prosječne cijene razdoblja 2004.-2016. Na temelju tablice 1 objasnili smo promjene postotnih bodova 2020. i 2021. godine. Dok mesna industrija (-4,5 postotna boda) i mliječna industrija (-1 postotni bod) bilježe smanjenje indeksa cijena u 2020. godini, kod žitarica se zamjećuje rast za 6,5 postotnih bodova, kod uljarica za čak 16,2 te kod šećera za 0,9 postotnih bodova. Ukupni indeks cijene hrane se 2020. godine povećao za 3 postotna boda u usporedbi s prethodnom godinom. Indeksi svih cijena u 2021. godini rastu, pa je tako ukupni indeks cijena u porastu za 27,6 postotnih bodova u odnosu na prethodnu godinu. Indeks cijena mesa raste za 12,2 postotna boda, mliječni proizvodi za 17,3 postotna boda, žitarice za 28,1 postotni bod te šećer za 29,8 postotnih bodova.

Prema istraživanju OECD-a, utjecaj pandemije na gospodarstvo rezultiralo je smanjenjem globalnog gospodarskog rasta u 2020. godini za -6,0%, stopa nezaposlenosti raste za 3,8% u odnosu na 2019. godinu (5,4%). Svjetske banke i MMF pokazuju kako je pad globalnog BDP-a bio -4,9%, drugim riječima gubitak proizvodnje u 2020. godini bio je na razini od 12,4 trilijuna dolara³.

³ FAO- Global food markets still brace for uncertainty in 2020/2021 because of COVID-19 says FAO. <https://www.fao.org/news/story/en/item/1287515/icode> (Pristupljeno: 13.09.2022.)

Zbog fizičkog zatvaranja granica prekinuta je i međunarodna robna razmjena između država, što je automatski utjecalo i na robu koja se uvozi ili izvozi. Ali nakon što su se definirali sigurnosni protokoli za izbjegavanje širenja virusa trgovina se stabilizirala, ali i dalje je uvelike ta stabilizacija ovisila od države do države te što su one poduzimale kako bi zaustavile širenje virusa.

Sigurnost hrane odnosi se na situaciju u kojoj svi pojedinci u svakom trenutku imaju kontinuiran fizički i ekonomski pristup dovoljnoj, sigurnoj i nutricionistički vrijednoj hrani kako bi zadovoljili svoje prehrambene potrebe i izbor hrane za aktivan i zdrav način života⁴. Na početku pandemije FAO i WHO su upozoravali da je sigurnost hrane ugrožena i izravno i neizravno kao rezultat virusne destabilizacije prehrambenih sustava i učinaka karantena i samoizolacije na obiteljske prihode i fizički pristup hrani. COVID-19 negativno utječe na sva četiri stupa: sigurnost hrane, dostupnost hrane, korištenje hrane te stabilnost hrane. Prema izvješću Organizacije za prehranu i poljoprivredu (FAO) i Svjetske zdravstvene organizacije (WHO) bilježi se prijetnja prehrambene katastrofe izazvane trenutnom pandemijom, uz rizik globalne nestašice hrane pa sve do prekida u opskrbnom lancu prehrambene industrije⁵.

Vrijednost svjetske industrijske poljoprivredne proizvodnje je pala za 1,4% u 2020. godini u odnosu na 2019. Iako je poljoprivredna proizvodnja u prosjeku rasla za 2,9% u periodu 2015.-2019.

Prihodi svjetskih farmi također su u padu u odnosu na 2019. i to čak za 7,9% što odgovara oko 7,1 milijardi eura. U padu je također i svjetska proizvodnja hrane i pića (-9% u 2020. u odnosu na 2019.) te sektor prehrambenih usluga (60-90 % procijenjenih gubitaka u odnosu na 2019.). Nasuprot tome maloprodaja bilježi rast i to ponajviše zbog online prodaje hrane.

Zbog pojave i utjecaja pandemije promijenile su se i neke preferencije potrošača. Pa su tako potrošači više zainteresirani za kupnju hrane putem interneta, odnosno praktičniju kupnju i konzumaciju hrane. Međutim, za potrošače slabije kupovne moći cijena je postala ključna i najvažnija odrednica izbora hrane.

⁴ Elsahoryi N, Al-sayyed H, Odeh M, Mcgrattan A, Hammad F (2020) Effect of Covid-19 on food security: a cross-sectional survey. Clin Nutr ESPEN 40:171–178

⁵ Okolie, C.C; Ogundeji, A.A. (2022.). Effect of COVID-19 on agriculture production and food security: A scientometric analysis

Tablica br.2 Vrijednost po proizvođačkoj cijeni za EU-27 (u milijunima EUR)

	EU-27						% promjene	
	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2020./2019.	2020./prosje proteklih 5 godine
Goveda	27 673	27 042	27 725	27 208	26 266	25 506	-2.9	-6.2
Svinje	32 214	34 279	38 297	34 663	39 937	39 277	-1.7	9.5
Perad	19 437	18 407	18 999	19 552	19 854	19 169	-3.5	-0.4
Ovce i koze	3 445	3 407	3 382	3 299	3 778	3 370	-10.8	-2.7
Mlijeko	47 560	45 014	54 014	52 975	53 745	53 526	-0.4	5.7
Jaja	8 759	8 082	9 580	9 534	9 090	9 066	-0.3	0.6
Vino	22 879	22 475	21 643	27 393	22 691	22 136	-1.36	-4.7
Voće i povrće	57 191	56 454	59 476	61 973	62 409	65 098	4.6	9.8
Krumpir	9 475	11 616	10 589	11 953	14 320	12 315	-14.7	5.4
Začinsko bilje	19 340	19 786	20 687	20 541	21 728	21 498	-1.1	5.3
Ukupni output	381 912	375 740	399 826	404 299	412 707	406 735	-1.4	2.9

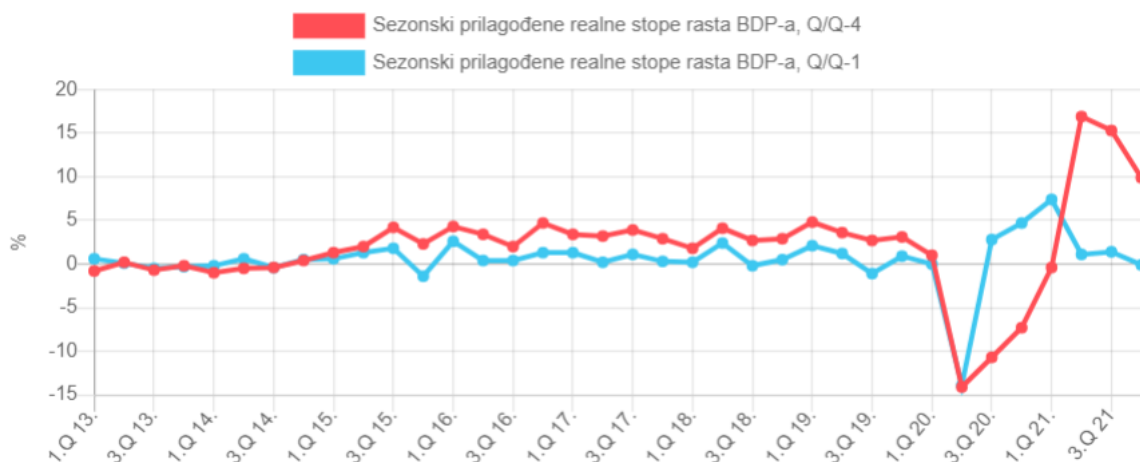
Izvor: Preliminary impacts of the COVID-19 pandemic

Tablica 2 prikazuje detaljne vrijednosti za svaki od sektora poljoprivrede, zajedno sa ukupnom vrijednošću poljoprivredne proizvodnje u EU-27 u 2020. godini. Kada gledamo ukupnu vrijednost proizvodnje poljoprivredne industrije u 2020. godini ona je pala za 1,4% u odnosu na 2019. godinu, no u usporedbi s prosjekom 2015.-2019., ukupna vrijednost je porasla za 2,9%. Što se tiče pojedinih sektora, najveći pad bilježi proizvodnja krumpira (pad 14,7%) te uzgojovaca i koza (10,8%). Jedini sektor čija se proizvodnja povećala u 2020. godini u odnosu na 2019. je sektor voća i povrća, gdje se vidi rast od 4,6%.

Globalna gospodarska kriza prouzročena izbijanjem pandemije COVID-19 nije zaobišla ni hrvatsko gospodarstvo. Pošto su se primijenili nizovi mjera, kako bi se ublažile ekonomske posljedice pandemije, kao što su ograničavanje kretanja ljudi i bavljenja gospodarskim aktivnostima, to je imalo utjecaj i na bruto domaći proizvod (BDP) Hrvatske. Podaci dostupni na web stranicama Državnog zavoda za statistiku

pokazuju kako je pandemija imala veliki utjecaj na slabljenje hrvatskog gospodarstva od sredine ožujka 2020. godine.

SEZONSKI PRILAGOĐENE STOPE RASTA TROMJESEČNOG BDP-a

Slika 1. Sezonski prilagođene stope rasta tromjesečnog BDP-a

Izvor: www.dzs.hr

Prema DZS-u u prvom tromjesečju 2021. usporen je pad realnog BDP-a, dok je u ostalim tromjesečjima 2021. ostvaren znatan rast u odnosu na ista razdoblja prethodne godine. Tako je u posljednjem tromjesečju 2021. BDP bio realno veći za 9,7% nego u istom tromjesečju 2020. Rast potrošnje kućanstva (7,7%), potrošnje države (14%), izvoz roba i usluga (31,7%), uvoz roba i usluga (16,4%) u četvrtom tromjesečju 2021. u odnosu na isto razdoblje lani govori da se hrvatsko gospodarstvo počelo kretati nabolje nakon katastrofalnog pada u prvom tromjesečju 2020.

OBRT JURKAS

Obrt obitelji Jurkas je registrirani obrt za poljoprivrednu proizvodnju i usluge. Primarna registrirana djelatnost obitelji Jurkas je: Uzgoj žitarica (osim riže), mahunarki i uljanog sjemena.

Ostale registrirane djelatnosti su:

- Uzgoj povrća, dinja i lubenica
- Uzgoj ostalih jednogodišnjih usjeva;
- Uzgoj muznih krava;
- Uzgoj ostalih goveda i bivola;
- Pomoćne djelatnosti za uzgoj usjeva;
- Uzgoj sadnog materijala i ukrasnog bilja

Obrt Jurkas se nalazi u Harmici, malo selo pokraj granice sa Slovenijom. Imaju 16 zaposlenih, od kojih je 6 članova obitelji Jurkas. Glavnu riječ vode vlasnik Vlado i supruga Katarina, a za održavanje tradicije su zaslužni Nikola, Nikolina i Katarina. Priča započinje 2006. godine, kada se obrt Jurkas prestaje baviti tovom junadi i započinje proizvodnju mlijeka i mliječnih prerađevina tradicionalnim postupkom. Trenutno se na farmi nalazi oko 140 krava raznih uzrasta. Na prvom mjestu je zdravlje i dugovječnost njihovih životinja, a ne količina proizvedenog mlijeka, te se svakoj pojedinoj životinji pristupa sa kvalitetnom i prirodnom hranidbom te humanim pristupom kako bi životinje davale vrhunske rezultate. Zanimljivo je naglasiti kako gotovo svu hranu za životinje proizvode sami na 140 ha zemljišta koje obrađuju, jedino se vitamini i minerali kupuju dodatno kao dodatak ishrani.

Dnevna proizvodnja mlijeka na farmi se kreće između 1100 i 1500 litara mlijeka, koje u prosjeku sadrži 4,1% m.m. i 3,6% proteina. Sve do 2010. godine proizvedeno mlijeko je bilo namijenjeno otkupu, međutim zbog dokazane kvalitete sirovine, vlasnici su se odlučili na preradu mlijeka u sir i vrhnje i to tradicionalnim postupkom, bez pasterizacije. Izgradnja sirane 2014. godine te brojne sirarske edukacije, obitelji Jurkas su omogućili da prošire paletu svojih proizvoda. Trenutno u ponudi nude: sve od svježih sireva, vrhnja, jogurta i voćnih jogurta do kuhanih i zrelih polutvrdih sireva, a valja naglasiti da je receptura tradicionalna koju su naslijedili od djedova i baka. Iduće godine (2015.) na farmi je otvoren i mlijekomat te siromat koji su stekli veliku popularnost u zadnje vrijeme te su na taj način samoj metropoli približili selo i OPG te omogućili svima da okuse pravo, domaće mlijeko te mliječne proizvode obrta Jurkas.

Prodajna mjesta obrta Jurkas na kojima se mogu naći proizvodi iz kompletnog asortimana nalaze se na slijedećim lokacijama:

- Farma Jurkas (Harmica, Bregovita 2)
- Tržnica Špansko (Dobriše Cesarića 71, Zagreb)

Osim vlastitih prodajnih mjesta, postoje i partnerska:

- Dućani „Mrkvica“ (sve 4 lokacije u Zagrebu)
- Dobri plac (Dobri dol 49)
- Anona (prilaz Vladislava Brajkovića 13 + webshop)
- Teta Bo (Magistratska ulica 6; Krapina)

2. Metodologija

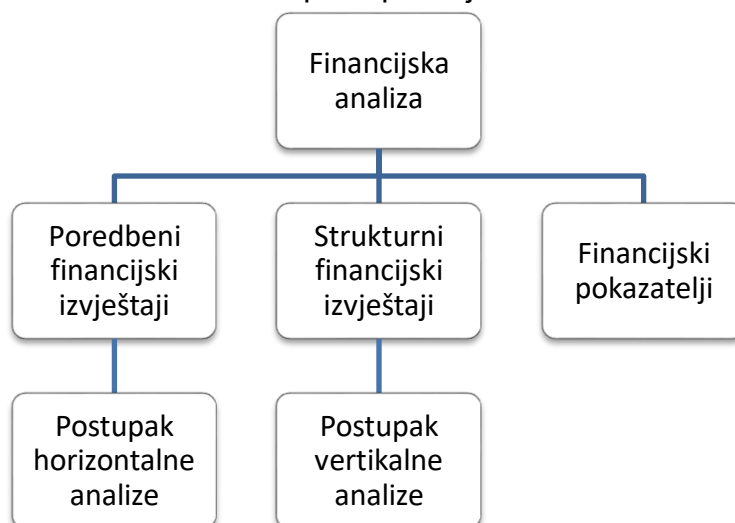
Financijska analiza poslovanja je definirana kao detaljno i dugotrajno ispitivanje financijskog i ekonomskog stanja i rezultata poslovanja nekog računovodstvenog objekta na temelju njegovih računovodstvenih izvještaja. Financijska analiza također se definira kao skup tehnika za pretvaranje podataka financijskih izvještaja u relevantnije informacije koje služe za upravljanje. Ona se ograničava na novčane podatke i vrijednosne pokazatelje koristeći se financijskim izvještajima, a usmjerena je na analizu financiranja kao bitni dio poslovanja poduzeća⁶.

Značaj financijske analize proizlazi iz upravljanja poslovanjem i razvitkom poljoprivrednog gospodarstva. Primjenom različitih analitičkih tehnika se stvara bogata informacijska podloga za potrebe upravljanja, donošenje budućih financijskih odluka te korištenja sredstava i njihovih izvora. Njezin glavni nedostatak je usmjerenost na vrijednosne pokazatelje, koji ne obuhvaćaju cjelovito poslovanje promatrane računovodstvene jedinice, ali pridonosi percipiranju prednosti i slabosti poduzeća u okviru kompletne ekonomske analize poslovanja.

Dobivene informacije nisu bitne samo za potrebe menadžmenta, već su te informacije korisne i za radnike te neke vanjske suradnike kao što su kreditori, revizori, investitori.

Prema Grgić i sur. 2015. temeljni financijski izvještaji su: Bilanca, Račun dobiti i gubitka, Izvještaj o novčanim tokovima, Izvještaj o promjenama kapitala te Bilješke uz financijske izvještaje.

Standardizirana analitička sredstva i postupci koji se koriste u financijskoj analizi su:

⁶ Grgić, Zoran; Očić, Vesna; Šakić Bobić, Branka. (2015.). Osnove računovodstva i financijske analize poljoprivrednog gospodarstva / Bevanda, Davor (ur.). Motiv. Zagreb

2.1. Cilj rada

Ovim radom će se prikazati poslovanje obrta u doba pandemije, te argumentirati koje su poslovne odluke donesene za vrijeme trajanje pandemije kako bi se poslovanje prilagodilo kriznoj situaciji. Financijskom analizom bi se utvrdilo jesu li poslovne odluke imale utjecaj na samo poslovanje obrta.

2.2. Izvori financijskih informacija

Kako bi se moglo kvalitetno i pravovaljano donositi odluke u poslovnom svijetu, a to se najviše tiče menadžera i drugih zainteresiranih skupina, potrebno je posegnuti za kvalitetnim izvorima informacija koje omogućuju praćenje samog poslovanja i njegovih rezultata. Taj izvor informacija najčešće predstavlja skup javno dostupnih financijskih izvještaja koji su sastavljeni prema zakonskim pravilnicima i računovodstvenim standardima, a javnosti predstavljaju temeljne podatke u vezi poslovanja i ostvarenih rezultata poslovanja odabrane računovodstvene jedinice (Tintor, 2010⁷).

Temeljna financijska izvješća su:

- a) Bilanca
- b) Račun dobiti i gubitka
- c) Izvještaj o novčanom toku
- d) Izvještaj o promjenama kapitala
- e) Bilješke uz financijske izvještaje

2.2.1. Bilanca

Prema (Grgić i sur., 2015.⁸) bilanca se definira kao temeljno financijsko izvješće koje prikazuje vrijednost imovine, dugova i kapitala na određeni dan, odnosno dan bilanciranja. Struktura bilance se sastoji od dva dijela. To su aktiva, koja predstavlja imovinu poduzeća i pasiva, koja predstavlja izvor imovine. Imovina se može podijeliti na dugotrajnu i kratkotrajnu, a izvori imovine na kapital i obveze (dugoročne i kratkoročne). Jedna od temeljnih značajki bilance je bilančna ravnoteža imovine s jedne strane i kapitala i obveza s druge strane (koncept dvostranog promatranja)⁷.

⁷ Tintor, Željko. (2010.). *Obrazovanje za poduzetništvo: Analiza financijskih izvještaja u funkciji donošenja kvalitetnih upravljačkih odluka*. 84-103.str.

⁸ Grgić, Zoran; Očić, Vesna; Šakić Bobić, Branka. (2015.). *Osnove računovodstva i financijske analize poljoprivrednog gospodarstva / Bevanda, Davor (ur.). Motiv. Zagreb*

2.2.2. Račun dobiti i gubitka

Račun dobiti i gubitka drugi je najvažniji financijski izvještaj i služi za praćenje rashoda i prihoda poslovanja te financijskog rezultata u određenom vremenu. Račun dobiti i gubitka se priprema prije svih ostalih financijskih izvještaja pošto se neto dobit odnosno neto gubitak moraju izračunati i prenijeti na izvještaj o promjeni kapitala prije izrade ostalih financijskih izvještaja. Taj račun daje sliku poduzeća investitorima i kreditorima o ukupnoj profitabilnosti poslovnog subjekta kao i učinkovitosti subjekta za generiranje profita od ukupnih prihoda. Razdoblje obuhvaćeno ovim financijskim izvješćem je godina dana (1.siječnja do 31.prosinca).

2.2.3. Izvještaj o novčanom toku

Izvještaj o novčanom toku prikazuje informacije o novčanim primicima i izdacima, drugim riječima pokazuje obujam i strukturu priljeva i odlijeva novca i novčanih ekvivalenata u obračunskom razdoblju.

Osnovni elementi izvještaja o novčanom toku su primici i izdaci novca, koji se prikazuju kao dio poslovne, investicijske ili financijske aktivnosti.

2.2.4. Izvještaj o promjenama kapitala

Financijski izvještaj koji pokazuje promjene vlasničkog kapitala, odnosno kako se kapital mijenja od početka do kraja promatranog obračunskog razdoblja. Promjene na vlasničkom kapitalu nastaju zbog menadžerskih odluka. Glavni utjecaj na promjene izvještaja ima rezultat poslovanja koji je prikazan u računu dobiti i gubitka. U ovo izvješće su uključene i druge odluke kao što su isplata dividendi, uplaćeni kapital, obične dionice, neto dobit. Izvještaj o promjeni kapitala, iako se smatra pomoćnim izvještajem u smislu boljeg razumijevanja bilance, daje određene informacije i o financijskom stanju poduzeća.

2.2.5. Bilješke uz financijske izvještaje

Bilješke su dodatno izvješće koje nadopunjuje bilancu, račun dobiti i gubitka, izvještaj o novčanom toku te izvještaj o promjeni kapitala jer sadrže informacije koje dodatno pojašnjavaju vrijednost i porijeklo nekih pozicija u samim izvještajima. Bilješke trebaju sadržavati sve informacije koje se ne vide direktno iz temeljnih financijskih izvještaja kako bi se bolje razumjela predstavljena slika, neophodna za razumijevanje i ocjenu poslovanja.

2.3. Tehnike analize financijskih izvještaja

2.3.1. Horizontalna analiza

Njome se stvara usporedni prikaz apsolutnih iznosa najvažnijih pozicija bilance i računa dobiti i gubitka te promjena tih iznosa tijekom vremena (za više uzastopnih godišnjih izvješća). Iskazuje apsolutne i relativne podatke o povećanju/smanjenju pozicija u odnosu na prethodnu/baznu godinu, te omogućava uspoređivanje podataka u dužem vremenskom razdoblju s ciljem otkrivanja tendencija i dinamike promjena pojedinih bilančnih pozicija (financijskih podataka)⁹.

Kako bi se moglo doći do konkretnog zaključka o dinamici promjene, potrebno je sastaviti izvještaje u duljem vremenskom periodu (najmanje 5 godina), kako bi se mogli pratiti višegodišnji trendovi.

Bolfek i sur. 2012.¹⁰ Navode kako se kod horizontalne analize može pojaviti problem ako se dogode neke značajnije promjene u politici bilanciranja ili promjene obračunskih sustava kod izrade financijskih izvješća ili neke vanjske sile kao što je inflacija.

2.3.2. Vertikalna analiza

Prema (Grgić i sur. 2015.⁹) vertikalna analiza pokazuje postotni udjel svake stavke financijskog izvješća u odnosu na odgovarajući zbroj i podrazumijeva uspoređivanje financijskih podataka unutar jednog obračunskog razdoblja (1 godina). U bilanci stanja se aktiva i pasiva izjednačavaju sa 100, a pojedine pozicije bilance se izražavaju kao postotak od ukupne aktive ili pasive. Kod izvještaja o dobitku se neto prodaja izjednačava sa 100, a pojedine pozicije izvještaja kao postotak od neto prodaje.

2.3. Pokazatelji financijske analize

Prema (Grgić i sur. 2015.⁹) pokazatelj je racionalan broj koji pretpostavlja stavljanje u odnos dvije ekonomske veličine. Preduvjet točnosti pokazatelja je međusobna povezanost ekonomskih veličina koje se stavljaju u odnos. U financijskoj analizi su pokazatelji nositelji informacija potrebitih za upravljanje poslovanjem i razvitkom gospodarstva, a oblikuju se s ciljem stvaranja informacijske podloge potrebne za donošenje određenih odluka.

Najčešći pokazatelji koji se koriste u financijskoj analizi su:

⁹ Grgić, Zoran; Očić, Vesna; Šakić Bobić, Branka. (2015.). Osnove računovodstva i financijske analize poljoprivrednog gospodarstva / Bevanda, Davor (ur.). Motiv. Zagreb

¹⁰ Bolfek, Berislav; Stanić, Milan; Knežević, Sanja. (2012.). Vertikalna i horizontalna financijska analiza poslovanja tvrtke

2.3.1. Pokazatelji likvidnosti

Pokazatelji likvidnosti mjere sposobnost poduzeća da podmiri svoje obveze. Oni su važan financijski pokazatelj koji se koristi za određivanje dužnikove sposobnosti da otplati tekuće dužničke obveze bez prikupljanja vanjskog kapitala. Likvidnost pokazuje sposobnost pretvaranja imovine u gotovinu. Pokazatelji likvidnosti su najkorisniji kada se koriste u usporednom obliku, te analiza može biti interna ili vanjska¹¹.

1. Koeficijent tekuće likvidnosti

Pokazatelj je likvidnosti najvišeg stupnja jer u odnos stavlja pokriće i potrebu za kapitalom u roku od godine dana. Predstavlja sposobnost podmirivanja kratkoročnih obveza.

$$\text{Koeficijent tekuće likvidnosti} = \text{kratkotrajna imovina} / \text{kratkoročne obveze}$$

2. Koeficijent ubrzane likvidnosti

Posebno je mjerilo drugog stupnja koje pokazuje ima li poduzeće dovoljno kratkoročnih sredstava da podmiri dospjele obveze. Predstavlja sposobnost podmirivanja kratkoročnih obveza bez oslanjanja na zalihe, a izračunava se prema formuli:

$$\text{Koeficijent ubrzane likvidnosti} = \text{novac} + \text{potraživanja} / \text{kratkoročne obveze}$$

3. Koeficijent financijske stabilnosti

Poželjno je da je ovaj koeficijent manji od 1. Ukoliko je koeficijent veći od 1 to znači da je dugotrajna imovina financirana iz kratkoročnih obveza, odnosno da postoji deficit radnog kapitala. Koeficijent financijske stabilnosti uvijek mora biti manji od 1 jer se iz djela dugoročnih izvora mora financirati kratkotrajna imovina¹².

$$\text{Koeficijent financijske stabilnosti} = (\text{dugotrajna imovina}) / (\text{dugoročne obveze} + \text{vlasnički kapital})$$

¹¹ Šarlija, Nataša. (2009.). Financijski management za poduzetnike I

¹² Žager, Katarina; Žager, Lajoš. (1999.). Analiza financijskih izvještaja. Masmedia. Zagreb.

2.3.2. Pokazatelji zaduženosti

Pokazatelji zaduženosti pokazuju strukturu kapitala i načine na koje poduzeće financira svoju imovinu. Oni predstavljaju svojevrsnu mjeru stupnja rizika ulaganja u poduzeće, odnosno određuju stupanj korištenja vanjskih izvora financiranja¹³.

1. Koeficijent zaduženosti

Pokazuje koliki se dio imovine financira iz tuđih izvora, kratkoročnih ili dugoročnih. Koeficijent zaduženosti pokazuje sposobnost društva da pokrije sve svoje kratkoročne i dugoročne obveze prema kreditorima i investitorima¹⁴.

$$\text{Koeficijent zaduženosti} = \text{ukupne obveze} / \text{ukupna imovina}$$

2. Koeficijent vlastitog financiranja

Kao zamjena za koeficijent zaduženosti koristi se koeficijent vlastitog financiranja koji u odnos stavlja vlasničku glavnica i ukupnu imovinu.

$$\text{Koeficijent vlastitog financiranja} = \text{vlasnička glavnica} / \text{ukupna imovina}$$

3. Koeficijent financiranja

Koeficijent financiranja nadovezuje se na prethodna dva koeficijenta i stavlja u odnos ukupne obveze i glavnica. Koeficijent financiranja pokazuje zaduženost tvrtke u odnosu na vrijednost vlasničke glavnice, odnosno osnovne odnose unutar financijske strukture ili strukture izvora imovine.

$$\text{Koeficijent financiranja} = \text{ukupne obveze} / \text{glavnica}$$

4. Stupanj pokrića I

Prema pravilu, vrijednost ovog pokazatelja ne bi trebala prelaziti vrijednost 1, odnosno što je vrijednost manja od 1 to je pokazatelj bolji. Ovaj pokazatelj se računa na temelju podataka iz bilance.

$$\text{Stupanj pokrića I} = \text{vlastiti kapital} / \text{dugotrajna imovina}$$

¹³ Šarlija, Nataša. (2009.). Financijski management za poduzetnike I.

¹⁴ Bolfek, Berislav; Stanić, Milan; Knežević, Sanja. Vertikalna i horizontalna financijska analiza poslovanja tvrtke

5. Pokriće troškova kamata

Koeficijent dobiven stavljanjem u odnos dobiti prije oporezivanja i kamata sa troškovima kamata. Jedan od pokazatelja koji govori o dinamičkoj zaduženosti poduzeća te pokazuje razmjer u kojem poslovna dobit može pasti, a da ne dovede u pitanje otplatu duga, odnosno kamata.

$$\text{Pokriće troškova kamata} = \text{dobitak prije poreza i kamata} / \text{godišnji troškovi kamata}$$

6. Stupanj pokrića II

Vrijednost ovog pokazatelja bi trebala biti 1. Što znači ako je pokazatelj manji od 1 to je zaduženost poduzeća manja, a likvidnost veća¹⁵.

Izračunava se na temelju formule:

$$\text{Stupanj pokrića II} = (\text{vlastiti kapital} + \text{dugoročne obveze}) \times 100 / \text{dugotrajna imovina}$$

2.3.3. Pokazatelji aktivnosti

Oni ukazuju na brzinu cirkulaciju imovine u poslovnom procesu te se računaju na temelju odnosa prometa i prosječnog stanja. Svi pokazatelji aktivnosti izračunavaju se na temelju podataka dostupnih iz bilance i računa dobiti i gubitka. Općenito koeficijent obrta bi trebao biti što veći¹⁵.

1. Koeficijent obrta ukupne imovine

Ovaj koeficijent ukazuje na brzinu cirkulacije imovine u poslovnome procesu, odnosno koliko se puta imovina poduzeća obrne tokom jedne godine.

$$\text{Koeficijent obrtaja ukupne imovine} = \text{ukupni prihod} / \text{ukupna imovina}$$

2. Koeficijent obrta dugotrajne imovine

Obrt dugotrajne imovine je predstavljen omjerom ukupnih prihoda i fiksne imovine, te pokazuje koliko uspješno poduzeće koristi dugotrajnu imovinu s ciljem stvaranja prihoda.

$$\text{Koeficijent obrta dugotrajne imovine} = \text{ukupni prihod} / \text{dugotrajna imovina}$$

3. Koeficijent obrta kratkotrajne imovine

Koeficijent obrta kratkotrajne imovine govori koliko puta se kratkotrajna imovina poduzeća obrne tokom jedne godine.

$$\text{Koeficijent obrta kratkotrajne imovine} = \text{ukupni prihod} / \text{kratkotrajna imovina}$$

¹⁵ Šarlija, Nataša. (2009.). Financijski management za poduzetnike I

4. Koeficijent obrta zaliha I

Pokazuje razinu zaliha, odnosno koliko puta godišnje poduzeće okrene prosječne zalihe. Uobičajeno je da se za izračun koeficijenta obrta zaliha koristi prosjek zaliha na početku i na kraju razdoblja. Pošto su zalihe najnelikvidniji oblik imovine, poželjno je da je vrijednost ovog koeficijenta što veća¹⁶.

$$\text{Koeficijent obrta zaliha} = \text{prihod od prodaje} / \text{prosječne zalihe}$$

2.3.4. Pokazatelji ekonomičnosti

Pokazatelji ekonomičnosti mjere odnos prihoda i rashoda te pokazuju koliko se prihoda ostvari po jednoj jedinici rashoda. Ti pokazatelji se izračunavaju na temelju podataka iz računa dobiti i gubitka. U pravilu pokazatelji bi trebali biti veći od jedan, odnosno, što je pokazatelj veći, to se više prihoda ostvaruje na jednoj jedinici rashoda.

1. *Ekonomičnost ukupnog poslovanja = ukupni prihodi / ukupni rashodi*
2. *Ekonomičnost financiranja = financijski prihod / financijski rashod*

2.3.5. Pokazatelji profitabilnosti

Kada je riječ o pokazateljima profitabilnosti tu se razmatraju pokazatelji marže profita, rentabilnosti ukupne imovine te rentabilnost vlastitog kapitala. Pokazatelji profitabilnosti jesu odnosi kojima se povezuju profit, prihod, imovina, kapital i ulaganja, a pokazuju ukupnu učinkovitost poslovanja poduzeća. Ovi pokazatelji izražavaju snagu zarade poduzeća te pokazuju ukupni efekt likvidnosti, upravljanja imovinom i dugom na mogućnost ostvarenja profita. Analiza profitabilnosti poduzeća jedna je od najvažnijih dijelova financijske analize¹⁷.

1. Bruto marža profita

Kod bruto marže profita stavlja se u odnos dobit prije oporezivanja uvećana za kamate s prihodima od prodaje poduzeća. Ona označava udio bruto dobiti i kamata u ukupnom prihodu od prodaje poduzeća, te se može iskazati i u postocima. Prema pravilu, što je veća bruto marža profita, to je poduzeće uspješnije u ostvarivanju zarade.

$$\text{Bruto marža profita} = \text{Dobit prije oporezivanja} + \text{kamate} / \text{prihod od prodaj}$$

¹⁶ Vukoja, Božo. (2017.). Primjena analize financijskih izvješća pomoću ključnih financijskih pokazatelja kao temelj za donošenje poslovnih odluka

¹⁷ Žager, Katarina; Žager, Lajoš. (1999.). Analiza financijskih izvještaja. Masmedia. Zagreb.

2. Neto marža profita

Ona prikazuje odnos između dobiti nakon oporezivanja uvećane za kamate s prihodima od prodaje poduzeća. Razlika između bruto i neto marže, odnosno profit je upravo u poreznom opterećenju u odnosu prema prihodima od prodaje. Neto marža profita također ukazuje i na sposobnost management u vođenju poduzeća.

$$\text{Neto marža profita} = \text{Dobit nakon oporezivanja} + \text{kamate} / \text{prihod od prodaje}$$

3. Stopa povrata imovine (ROA)

ROA je indikator uspješnosti korištenja imovine u stvaranju dobiti. ROA pokazuje kolika je intenzivnosti imovine poduzeća, koja može uvelike varirati ovisno o industriji ili djelatnosti kojom se poduzeće bavi.

$$\text{Stopa povrata imovine} = \text{neto dobit} / \text{ukupna imovina}$$

4. Stopa povrata glavnice (ROE)

ROE je stopa profitabilnosti glavnice ili rentabilnosti vlastitog kapitala, a predstavlja najznačajniji pokazatelj profitabilnosti jer pokazuje koliko se novčanih jedinica dobiti poduzeća ostvaruje na jednu jedinicu uloženog vlastitog kapitala, te se izračunava prema slijedećoj formuli:

$$\text{Stopa povrata glavnice} = \text{neto dobit} / \text{glavnica (vlastiti kapital)}$$

3. Problem istraživanja

Istraživanjem se želio utvrditi utjecaj donesenih poslovnih odluka obitelji Jurkas na poslovanje obrta i njegove poslovne rezultate. Glavni problem predstavlja pojava pandemije COVID-19, što je rezultiralo akcijama Civilne zaštite Republike Hrvatske da ograniči kretanja stanovništva Republike Hrvatske te svede kontakt stanovništva na minimum. Posljedično, problem se javlja u distribuciji i prodaji poljoprivrednih proizvoda potrošačima, u ovome slučaju, poljoprivrednih proizvoda obrta obitelji Jurkas. Naime, strogom odlukom stožera o zatvaranju svih neophodnih djelatnosti obrt Jurkas je ostao bez većine svojih kupaca.

4. Rezultati

4.1 Intervju sa vlasnikom

Intervju sa vlasnikom Vladom Jurkasom je odrađen na farmi obrta Jurkas na lokaciji Bregovita ulica 2 u mjestu Harmica na dan 14.7.2022.

Cilj intervjuja je bio saznati informacije koje objašnjavaju sliku poslovanja obrta Jurkas prikazanu kroz pokazatelje financijske analize. Međutim vlasnik je u razgovoru dao i puno više informacija koje objašnjavaju određene poslovne odluke vlasnika tijekom pandemije.

1. Koje ste poslovne promjene donijeli kako bi vaše poslovanje opstalo tijekom trajanje pandemije?

„Nikakve drastične poslovne promjene se nisu događale što se tiče poslovanja. Od pojave pandemije zaposlen je dodatan radnik zbog povećanja količine posla, te su prenamijenjene radne snage, koje bi inače bile svakodnevno na prodajnom mjestu na tržnici Špansko, na prodajno mjesto u sklopu farme. Ta odluka je donesena u trenutku kada je stupila zabrana obavljanja bilo kakvih djelatnosti od strane Civilne zaštite RH krajem trećeg mjeseca 2020. godine.

Organizacija poslova na samoj farmi je ostala ista jer je većina radnika iz jedne obitelji i iz iste županije (Zagrebačka Županija).“

2. Kako je pandemija utjecala na transport, vezano uz nabavku sirovina i materijala te transport proizvoda?

„Većinu potrebnih sirovina proizvodimo sami na svojoj farmi, a ostatak se dobavlja preko dobavljača, kada je to bilo moguće i kada su mjere to dopuštale. Transport na relaciji Harmica – Tržnica Špansko je prekinut u vrijeme lockdowna jer je i prodajno mjesto na tržnici bilo zatvoreno. Također nismo slali proizvode ni u naša ostala prodajna mjesta u sklopu dućana „Mrkvica“ na 5 lokacija u Zagrebu zbog privremenog zatvaranja tih prodajnih mjesta.“

3. Kako se lockdown odrazio na prodaju Vaših proizvoda na tržnici i jeste li poduzeli neke akcije kako bi našli alternativu tome?

„Nažalost, zatvaranjem tržnice Špansko u lockdownu nismo bili u mogućnosti prodavati svoje proizvode, pa je jedina dostupna alternativa ostala naša prodavaonica na farmi za koju su naši kupci i otprije znali.“

4. Jeste li i u kojoj mjeri koristili bilo koji oblik sredstava kako bi vam olakšali razdoblje pandemije, poput Mjere 21 – Izvanredna privremena potpora poljoprivrednicima i MSP-ovima?

„Nisam se htio upuštati u nikakve natječaje i pomoćna sredstva zbog trenutačne situacije u kojoj se obrt, a i cijela farma i dalje nalazi, a to su neriješeni imovinsko pravni i zakonski odnosi sa Općinom Brdovec.“

5. Možete li nam reći nešto više o problemima oko kojih ste u sporu s Općinom Brdovec?

„Naime, 2015. godine se mijenjao prostorni plan na razini cijele općine i donesena je odluka kako moja farma ne može biti u blizini obiteljskih kuća zbog držanja više od 15 goveda. Nakon više godina pokušavanja nalaska nekog kompromisa, odlučeno je da se farma treba premjestiti najmanje 150 metara od građevinskih objekata. Upravo zbog toga je 2019. godine kupljeno novo zemljište, udaljeno oko 1,5 km od trenutačne lokacije, na kojemu je plan preseliti cijelu farmu, uključujući i uzgoj goveda, preradu mlijeka i prodavaonicu proizvoda, pa čak i obiteljsku kuću radi lakšeg obavljanja poslovanja. Poljoprivredno zemljište je veličine 54 hektara te je kupljeno od Plive, a na toj lokaciji je i prije obrađivana zemlja za naše potrebe. Izmjenom plana smo od legalne farme, postali nelegalna farma.“

6. Kako se promijenio pogled na budućnost Vašeg poslovanja od pojave nestabilnosti tržišta?

„Posla će uvijek biti i naši proizvodi uvijek nađu svoje kupce, veći problem su sve veći troškovi poslovanja koji se trebaju pokriti od sve manje prodajne cijene mlijeka i mliječnih proizvoda. Uz to svaki mjesec na radnike odlazi oko 150.000 kn plaća te 5.500 eura kredita za novokupljeno zemljište. Uz nestabilnost tržišta trenutno, tu je i situacija u koju nas je dovela općina i na neki način natjerala na promjenu lokacije cijele naše farme, proizvodnje te prodajnog mjesta.“

7. Koji su vaši planovi za budućnost, planirate li širiti poslovanje?

„Mi smo mala obiteljska farma koja je trenutačno zadovoljna svojim proizvodnim kapacitetima, imamo 150 krava i 16 zaposlenih koji uspijevaju obaviti sve poslove kako bi poslovanje funkcioniralo. Širenje poslovanja ili povećanje kapaciteta nije nam u planu. Zadnjih par godina se pripremamo za prebacivanje cijele farme, pa tako i obiteljske kuće na novu lokaciju kako bi mogli legalno funkcionirati i obavljati naše poslovanje, što nam otvara vrata prema Europskim fondovima i pomoći potporama poljoprivrednicima od strane države.“

5. Financijska analiza obrta Jurkas

5.1. Horizontalna analiza bilance, prihoda, rashoda i dobiti

Za horizontalnu analizu bilance obrta Jurkas ipak je uzeta 2015. godina kao bazna, kako bi se lakše prikazao napredak poslovanja obrta Jurkas kroz promatrane godine. Stvoren je prikaz relevantnih podataka, a oni su dobiveni tako što se svaka stavka oduzela od bazne 2015. godine, te se taj iznos podijelio sa istim iznosom bazne godine i pomnožio sa 100. Ovim načinom iskazuje se povećanje, odnosno smanjenje pozicija u odnosu na prethodnu, odnosno baznu godinu, što omogućuje uočavanje tendencija i dinamiku kretanja pojedinih bilančnih pozicija. Kako bi se došlo do konkretnijeg zaključka o dinamici promjena sastavljen je izvještaj u vremenskom periodu od 6 godina.

Tablica br. 3 Horizontalna analiza bilance, prihoda i rashoda te zaposlenih Obrta za poljoprivrednu proizvodnju i usluge Jurkas (2015.-2016.)

OPIS	2015.	2016.	(15-16)	2017.	(15-17)	2018.	(15-18)	2019.	(15-19)	2020.	(15-20)
DUGOTRAJNA IMOVINA (u kn)	1.523.700	2.451.600	60,90%	1.882.700	23,56%	1.396.400	-8,35%	5.880.300	285,92%	6.154.100	303,89%
KRATKOTRAJNA IMOVINA (u kn)	1.147.000	794.100	-30,77%	770.100	-32,86%	833.900	-27,30%	1.184.900	-3,3%	1.109.500	-3,27%
UKUPNO AKTIVA (u kn)	2.670.600	3.245.700	21,53%	2.652.700	-0,67%	2.233.900	-16,35%	7.065.200	164,55%	7.265.700	172,06%
KAPITAL I REZERVE (u kn)	801.800	848.600	5,84%	1.385.400	72,79%	1.624.500	102,6%	2.086.000	160,16%	3.227.800	302,57%
DUGOROČNE OBVEZE (u kn)	1.377.700	678.500	-50,75%	458.300	-66,73%	368.200	-73,27%	3.514.500	155,1%	3.309.100	140,19%
KRATKOROČNE OBVEZE (u kn)	491.200	930.300	89,39%	418.700	-14,76%	241.100	-50,92%	1.053.000	114,37%	728.800	48,37%
UKUPNO – PASIVA (u kn)	2.670.600	3.245.700	21,53%	2.652.700	-0,67%	2.233.900	-16,35%	7.065.200	164,55%	7.265.700	172,06%
UKUPNI PRIHODI (u kn)	2.444.400	1.881.900	-23,01%	3.830.300	56,70%	4.069.900	66,50%	4.106.800	68,01%	5.127.500	109,76%
UKUPNI RASHODI (u kn)	2.308.500	1.770.800	-23,29%	3.680.500	59,43%	3.775.100	63,53%	3.811.400	65,10%	4.754.900	105,97%
Dobit razdoblja (u kn)	118.800	88.800	-25,25%	122.400	3,03%	239.100	101,26%	242.200	120,70%	352.800	196,97%
Zaposleni prema prijavljenim radnim satima	4	10	150%	12	200%	13	225%	15	275%	16	300%

Izvor: Samostalni izračun na temelju: Financijski izvještaj Obrta za poljoprivrednu proizvodnju i usluge Jurkas 2015.-2020. (Poslovna HR).

Što se tiče horizontalne analize aktive iz tablice 3 vidi se da dugotrajna imovina 2016. bilježi rast za 60,90% u odnosu na baznu godinu. Rast se nastavlja i 2017. (23,56% u odnosu na baznu godinu). Dugotrajna imovina 2019. godine bilježi visok porast u odnosu na baznu godinu (285,92%). Razlog tako visokog skoka je kupovina novog zemljišta za 4.429.300 kn radi prelaska poslovanja na novu lokaciju.

Kratkotrajna imovina bilježi pad za 30,77% (2016. godine) u odnosu na baznu godinu, ponajviše zbog smanjenja zaliha, potraživanja te novca u blagajni.

Ukupna aktiva bilježi najveći skok u vrijednosti 2020. godine i to za 172,06% u odnosu na baznu godinu, a taj porast vrijednosti opravdava ponajviše kupovina novog zemljišta.

U horizontalnoj analizi pasive, kod kapitala i rezerva najveći porast se bilježi 2020. godine, kada kapital i rezerve rastu za 302,57% u odnosu na 2015. godinu, veliki porast se bilježi. Zanimljivo je kako je upravo 2020. godine obrt Jurkas ostvario veliki skok vrijednosti kapitala, ponajviše zbog kapitalnih rezervi i zadržane dobiti zbog izvrsne godine što se tiče količine prodaje i ostvarenog dobitka, što je iznenadilo i vlasnika.

Iako je dobit 2016. godine u padu za 25,25% u odnosu na baznu godinu, sve ostale godine uzastopno bilježe porast vrijednosti dobiti razdoblja, a upravo je najveći porast dobiti ostvaren 2020. godine, kada je dobit bila za 196,97% veća u odnosu na baznu godinu. Ovaj podatak nam dodatno potvrđuje kako je 2020. godina, koja je bila najneizvjesnija upravo i najbolja poslovna godina obrta. Kako se širilo poslovanje tako se povećavao i broj zaposlenih, pa je tako 2016. godine broj zaposlenih porastao za 150% odnosno sa 4 zaposlena na 10, dok je svih ostalih promatranih godina broj zaposlenih rastao za jednog do dva nova zaposlenika godišnje.

5.2. Vertikalna analiza bilance

Kod vertikalne analize bilance izračunato je koliki postotni udjel zauzima svaka promatrana stavka u odnosu na odgovarajući zbroj. Aktiva i pasiva su izjednačeni sa 100, a pojedine pozicije izvještaja su prikazane kao postotak.

Tablica br.4. Vertikalna analiza bilance - aktiva

OPIS	2015.	%	2016.	%2	2017.	%3	2018.	%4	2019.	%5	2020.	%6
DUGOTRAJNA IMOVINA (u kn)	1.523.700	57,05%	2.451.600	75,53%	1.882.700	70,97%	1.396.400	62,51%	5.880.300	83,23%	6.154.100	84,70%
MATERIJALNA IMOVINA (u kn)	1.523.700	57,05%	2.451.600	75,53%	1.882.700	70,97%	1.396.400	62,51%	5.880.300	83,23%	6.154.100	84,70%
1. Zemljište (u kn)	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	4.429.300	62,69%	4.429.300	60,96%
2. Građevinski objekti (u kn)	60.100	2,25%	385.800	11,89%	729.500	27,50%	615.700	27,56%	540.300	7,65%	464.900	6,40%
3. Postrojenja i oprema (u kn)	0	0,00%	918.900	28,31%	893.200	33,67%	576.200	25,79%	521.500	7,38%	718.100	9,88%
4. Alati, pogonski inventar	1.127.000	42,20%	20.700	0,64%	22.700	0,86%	80.200	3,59%	44.000	0,62%	85.600	1,18%
5. Biološka imovina (u kn)	336.600	12,60%	372.300	11,47%	237.300	8,95%	124.200	5,56%	345.200	4,89%	456.200	6,28%
KRATKOTRAJNA IMOVINA (u kn)	1.147.000	42,95%	794.100	24,47%	770.100	29,03%	833.900	37,33%	1.184.900	16,77%	1.109.500	15,27%
I. ZALIHE (u kn)	841.500	10,30%	694.800	21,41%	701.700	26,45%	714.400	31,98%	1.017.700	14,40%	766.500	10,55%
1. Sirovine i materijal (u kn)	275.100	10,30%	15.000	0,46%	13.300	0,50%	14.400	0,64%	20.000	0,28%	14.400	0,20%
2. Proizvodnja u tijeku (u kn)	566.400	21,21%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
7. Biološka imovina (u kn)	0	0,00%	679.800	20,94%	688.400	25,95%	700.000	31,34%	997.700	14,12%	752.100	10,35%
II. POTRAŽIVANJA (u kn)	271.800	10,18%	96.200	2,96%	62.800	2,37%	47.700	2,14%	16.000	0,23%	76.600	1,05%
UKUPNO AKTIVA (u kn)	2.670.600	100,00%	3.245.700	100,00%	2.652.700	100,00%	2.233.900	100,00%	7.065.200	100,00%	7.265.700	100,00%

Izvor: Samostalni izračun na temelju: Financijski izvještaj Obrta za poljoprivrednu proizvodnju i usluge Jurkas 2015.-2020. (Poslovna HR).

Promatrajući odnos dugotrajne (57,05%) i kratkotrajne imovine (42,95%) 2015. godine vidi se kako su podjednako raspodijeljene. Promatrajući cijelo razdoblje može se zamijetiti kako se udio dugotrajne imovine postepeno povećavao te 2016. godine prelazi potpuno u korist dugotrajne imovine (75,53%) i raste do čak 84,70% u aktivni 2020. godine. Najveći udio dugotrajne imovine u 2020. godini čini materijalna imovina, odnosno zemljište (60,96%) te građevinski objekti (6,40%).

S obzirom da se kratkotrajna imovina svake godine smanjivala, tako dolazi i do smanjenja njenog ukupnog udjela u aktivni. Sa 42,95% 2015. godine na 15,27% u 2020. godini.

Ukupna potraživanja obrta Jurkas kroz promatrano razdoblje se postepeno smanjuju, pa je tako udio potraživanja 2015. godine sa 10,18% pao na samo 1,05% ukupnog potraživanja u aktivni 2020. godine.

Tablica br. 5 Vertikalna analiza bilance – pasiva

OPIS	2015.	%	2016.	%2	2017.	%3	2018.	%4	2019.	%5	2020.	%6
KAPITAL I REZERVE (u kn)	801.800	30,02%	848.600	26,15%	1.385.400	52,23%	1.624.500	72,72%	2.086.000	29,52%	3.227.800	44,43%
I. KAPITALNE REZERVE (u kn)	0	0,00%	577.000	17,78%	991.400	37,37%	991.400	44,38%	1.210.700	17,14%	1.999.700	27,52%
II. ZADRŽANA DOBIT ILI PRENESENI GUBITAK (u kn)	106.000	3,97%	182.800	5,63%	271.600	10,24%	393.900	17,63%	633.100	8,96%	875.300	12,05%
1. Zadržana dobit (u kn)	106.000	3,97%	182.800	5,63%	271.600	10,24%	393.900	17,63%	633.100	8,96%	875.300	12,05%
III. DOBIT ILI GUBITAK POSLOVNE GODINE (u kn)	118.800	4,45%	88.800	2,74%	122.400	4,61%	239.100	10,70%	242.200	3,43%	352.800	4,86%
1. Dobit poslovne godine (u kn)	118.800	4,45%	88.800	2,74%	122.400	4,61%	239.100	10,70%	242.200	3,43%	352.800	4,86%
DUGOROČNE OBVEZE (u kn)	1.377.700	51,59%	678.500	20,90%	458.300	17,28%	368.200	16,48%	3.514.500	49,74%	3.309.100	45,54%
1. Obveze prema bankama	491.100	18,39%	678.500	20,90%	458.300	17,28%	368.200	16,48%	3.514.500	49,74%	3.309.100	45,54%
KRATKOROČNE OBVEZE (u kn)	491.200	18,39%	930.300	28,66%	418.700	15,78%	241.100	10,79%	1.053.000	14,90%	728.800	10,03%
UKUPNO – PASIVA (u kn)	2.670.600	100,00%	3.245.700	100,00%	2.652.700	100,00%	2.233.900	100,00%	7.065.200	100,00%	7.265.700	100,00%

Izvor: Samostalni izračun na temelju: Financijski izvještaj Obrta za poljoprivrednu proizvodnju i usluge Jurkas 2015.-2020. (Poslovna HR).

Udio kapitala u ukupnoj pasivi 2015. godine je 30,02%, zatim se smanjuje na 26,15% u 2016. godini, a od 2017. godine izrazito se povećava i u 2018. godini udio kapitala u ukupnoj pasivi je čak 72,72%. Za to povećanje udjela kapitala u ukupnoj pasivi zaslužno je povećanje kapitalnih rezervi, te povećanje zadržane dobiti. 2019. godine primjećuje se pad udjela kapitala za 43,2% u odnosu na 2018. godinu zbog povećanja dugoročnih obaveza prema bankama (za 33,26% u odnosu na godinu prije).

Odnos dugoročnih i kratkoročnih obaveza u ukupnoj pasivi je oscilirao tijekom promatranih godina, pa je tako bazne godine udio dugoročnih obaveza bio 51,59%, a kratkoročnih 18,39%. Udio obaveza najbliži jednakosti je bio 2017. godine kada su dugoročne obaveze bile 17,28%, a kratkoročne 15,78%. Najveća razlika u obvezama postiže se 2020. godine kada dugoročne obaveze premašuju kratkoročne za 35,51%. Prema navedenom može se zaključiti kako je u cijelom promatranom razdoblju odnos obaveza u ukupnoj pasivi nepovoljan, osim 2017. godine, za što je zaslužno smanjenje obaveza prema bankama. Upravo su te obveze prema bankama najzaslužnije za povećanje jaza dugoročnih i kratkoročnih obaveza nakon 2017. godine.

5.3. Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka

Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka se provodi tako da se ukupni prihodi izjednače sa 100, a pojedine pozicije izvještaja se izraze kao postotak.

Tablica br. 6 Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka

OPIS	2015.	%	2016.	%2	2017.	%3	2018.	%4	2019.	%5	2020.	%6
POSLOVNI PRIHODI	2.444.300	99,99%	1.877.000	99,74%	3.827.100	99,91%	4.069.900	100%	4.100.500	99,85%	5.115.600	99,77%
Prihod od prodaje	1.799.900	73,63%	1.851.600	98,39%	2.689.700	70,22%	2.959.400	72,71%	3.328.500	81,05%	3.585.900	69,93%
POSLOVNI RASHODI	2.301.900	94,17%	1.714.200	91,09%	3.643.100	95,11%	3.745.200	92,02%	3.795.200	92,41%	4.508.700	89,93%
FINANCIJSKI PRIHODI	100	0,004%	4.900	0,26%	3.200	0,08%	0	0%	6.300	0,15%	12.000	0,23%
FINANCIJSKI RASHODI	6.500	0,26	56.500	3%	37.400	0,98%	29.900	0,73%	16.300	0,40%	246.300	4,8%
UKUPNI PRIHODI	2.444.400	100%	1.881.800	100%	3.830.300	100%	4.069.900	100%	4.106.800	100%	5.127.500	100%
UKUPNI RASHODI	2.308.500	94,44%	1.770.800	94,10%	3.680.500	96,09%	3.775.100	92,76%	3.811.400	92,81%	4.754.900	92,73
DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA	136.000	55,64%	111.200	5,9%	149.800	3,91%	294.800	7,24%	295.400	7,19%	372.700	7,27%
POREZ NA DOBIT	17.200	0,70%	22.400	1,19%	27.500	0,72%	55.700	1,37%	53.200	1,29%	19.800	0,39%
DOBIT RAZDOBLJA	118.800	4,86%	88.800	4,72%	122.400	3,25%	239.100	5,87%	242.200	5,90%	352.800	6,88%

Izvor: Samostalni izračun na temelju: Financijski izvještaj Obrta za poljoprivrednu proizvodnju i usluge Jurkas 2015.-2020. (Poslovna HR).

Prihodi od prodaje, u pravilu sudjeluju u ukupnim prihodima sa 95%. Što se tiče obrta Jurkas prihodi od prodaje u prosjeku čine 70% ukupnih prihoda u šestogodišnjem promatranom periodu, osim 2016. godine (99,39%).

Ukupni rashodi 2015. i 2016. sudjeluju sa 94%, zatim rastu za 2% 2017. godine u odnosu na prethodnu godinu, a 2018. godine im pada udio na 92% gdje ta vrijednost ostaje do kraja promatranog razdoblja.

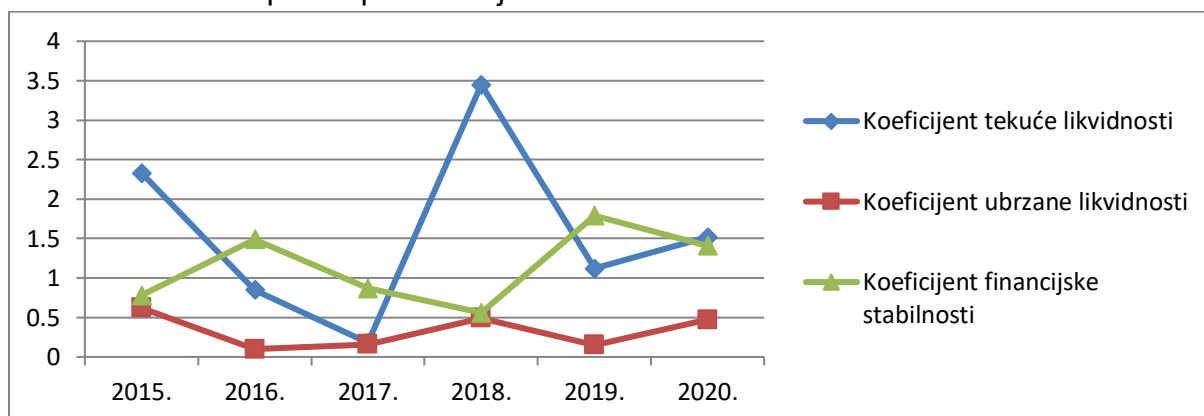
Dobit razdoblja, kao najznačajnija stavka računa dobiti i gubitka ostaje pozitivna tokom cijelog promatranog razdoblja. U razdoblju od 2015. do 2017. godine se smanjuje sa 4,86% na 3,25%, a zatim svake slijedeće godine raste do 6,88% (2020. godine).

5.2. Pokazatelji financijske analize

1. POKAZATELJI LIKVIDNOSTI

Oni mjere sposobnost poduzeća u podmirivanju svojih obveza, te su važna klasa financijskih pokazatelja koji se koriste za određivanje dužnikove sposobnosti da otplati tekuće obveze.

Graf br. 1 Grafički prikaz pokazatelja likvidnosti Obrta Jurkas 2015.-2020.

Izvor: Vlastiti izračun prema: Financijski izvještaj Obrta za poljoprivrednu proizvodnju i usluge Jurkas 2015.-2020. (Poslovna HR).

Ukoliko je koeficijent tekuće likvidnosti manji od 1,5, tada je poduzeće u situaciji da ostane bez sredstava za podmirenje kratkoročnih obaveza. Tu granicu od 1,5 obrt Jurkas svojim poslovanjem nije uspio prijeći čak tri godine, od šest promatranih godina, te je 2020. godine bio na samoj granici kada je koeficijent tekuće likvidnosti bio 1,52. Najbolja godine, što se tiče podmirjenja kratkoročnih obaveza, je bila 2018. godina (koeficijent 3,45).

Kod koeficijenta ubrzane likvidnosti je poželjno da je vrijednost veća od 1., a prema podacima iz grafa 1 obrt Jurkas niti u jednoj promatranoj godini nije poslovao na način da koeficijent ubrzane likvidnosti prijeđe vrijednost 1. To znači da su kratkoročne obveze svih šest promatranih godina bile veće od zbroja novca i potraživanja, što je loš pokazatelj poslovanja obrta.

Za koeficijent financijske stabilnosti je poželjno da je od manji od 1, što je obrt Jurkas i ostvario 2015. (0,78), 2017. (0,87) te 2018. godine (0,56). S druge strane, ukoliko je koeficijent veći od jedan (2016., 2019., 2020.), to znači da je dugotrajna imovina financirana iz kratkoročnih obaveza.

Može se zaključiti da je obrt Jurkas prema pokazateljima likvidnosti neuspješan što se tiče podmirenja kratkoročnih obveza, osim bazne 2015. te 2018. godine. Obrt Jurkas svoju dugotrajnu imovinu je u zadnje dvije promatrane godine podmirivao iz kratkoročnih obveza te svih šest promatranih godina nije imao dovoljno kratkoročnih sredstava da podmiri dospjele obveze, a da ne prodaju svoje zalihe.

2. POKAZATELJI ZADUŽENOSTI

Daju pregled strukture kapitala i načine na koje poduzeće financira svoju imovinu.

Tablica br. 7 Pokazatelji zaduženosti Obrta Jurkas 2015.-2020.

Pokazatelji zaduženosti	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Koeficijent zaduženosti	6,9%	4,9%	4,5%	2,7%	6,5%	6,4%
Koeficijent vlastitog financiranja	30%	26%	52%	73%	29%	44%
Koeficijent financiranja	233%	189%	63%	37%	219%	125%
Pokriće troškova kamata	5%	6%	4%	7,8%	7,7%	7,8%
Stupanj pokrića I	0,53	0,35	0,73	1,16	0,35	0,52
Stupanj pokrića II	1,43	0,62	0,98	1,43	0,95	1,06

Izvor: Vlastiti izračun prema: Financijski izvještaj Obrta za poljoprivrednu proizvodnju i usluge Jurkas 2015.-2020. (Poslovna HR).

Koeficijent zaduženosti pokazuje koliki se dio imovine financira iz tuđih izvora, kratkoročnih ili dugoročnih, te ne bi smio biti veći od 50%. Iz tablice 6 se vidi kako je 2015., 2017., 2019. te 2020. godine bila nepovoljna situacija što se tiče koeficijenta zaduženosti pošto on prelazi 50%.

Koeficijent vlastitog financiranja se koristi kao zamjena za prethodno navedeni koeficijent te bi on u pravilu trebao biti veći od 50% kao što je to bilo samo 2017. i 2018. godine u promatranom razdoblju. To znači da je iz vlastitog kapitala financirano više od 50% imovine samo u dvije navedene godine.

Što se tiče koeficijenta financiranja promatrana jedinica se ne bi smjela zaduživati preko 50% vlasničke glavnice. To je obitelji Jurkas uspjelo samo 2018. godine kada je zaduženje bilo 37% glavnice dok je svih ostalih godina premašilo 50% zaduženja glavnice.

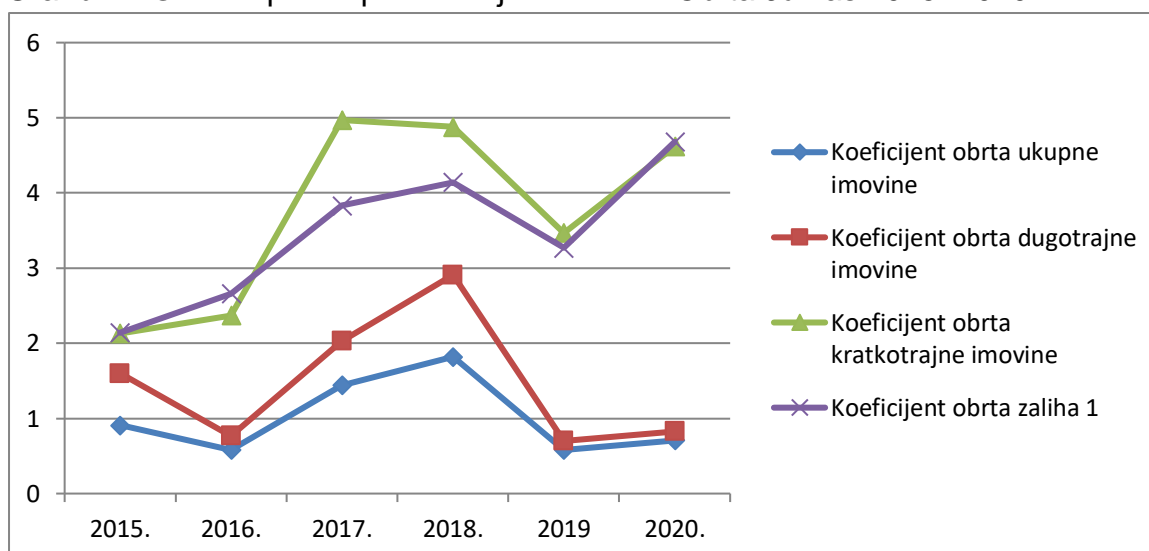
Stupanj pokrića I odnosno „zlatno bankarsko pravilo“ nalaže da se dugotrajna imovina financira iz dugoročnih izvora, odnosno ovaj pokazatelj ne bi trebao imati vrijednost veću od 1. To je obrtu Jurkas uspijevalo više godina za redom u promatranom razdoblju, pa je tako stupanj pokrića I samo 2018. godine prešao vrijednost veću od 1 (1,16).

Prema prikazanim pokazateljima može se zaključiti da je obrt Jurkas većinu promatranih godina bio zadužen te je svoju imovinu financirao iz tuđih izvora. Spomenuto zaduženje je u 5 od promatranih 6 godina premašilo 50% zaduženja glavnice. Jedina pozitivna stvar pokazatelja zaduženosti je da se dugotrajna imovina većinom financirala iz dugoročnih izvora.

3. POKAZATELJI AKTIVNOSTI

Predstavljaju brzinu cirkulacije imovine u poslovnom procesu te iskazuju relativnu veličinu kapitala koja podržava obujam poslovnih transakcija.

Graf br. 2 Grafički prikaz pokazatelja aktivnosti Obrta Jurkas 2015.-2020.

Izvor: Vlastiti izračun prema: Financijski izvještaj Obrta za poljoprivrednu proizvodnju i usluge Jurkas 2015.-2020. (Poslovna HR).

Kod pokazatelja aktivnosti primjećuje se pozitivan trend kretanja svih navedenih koeficijenata. U pravilu, što je veći iznos koeficijenta to je veća brzina cirkulacije imovine, odnosno veća je efikasnost kojom poduzeće koristi kratkotrajnu imovinu.

Graf 2 pokazuje pad koeficijenta obrta ukupne i dugotrajne imovine, u odnosu na baznu godinu, dok koeficijent obrta kratkotrajne imovine i obrta zaliha rastu. Taj rast se nastavlja kod svih koeficijenata aktivnosti sve do 2019. godine kada se bilježi pad prikazanih koeficijenata. Uzrok pada koeficijenata je novo zemljište koje je kupljeno radi ostvarenja plana preseljenja farme na novu lokaciju.

4. POKAZATELJI EKONOMIČNOSTI

Njima se mjeri odnos prihoda i rashoda te pokazuju koliko se prihoda ostvari po jednoj jedinici rashoda.

Tablica br. 8 Pokazatelji ekonomičnosti Obrta Jurkas 2015.-2020.

Pokazatelji ekonomičnosti	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	1,06	1,06	1,04	1,08	1,08	1,08
Ekonomičnost financiranja	0,015	0,087	0,94	0	0,39	0,049

Izvor: Vlastiti izračun prema: Financijski izvještaj Obrta za poljoprivrednu proizvodnju i usluge Jurkas 2015.-2020. (Poslovna HR).

Iz tablice 7 se vidi kako je ekonomičnost ukupnog razdoblja za sve promatrane godine prelazila graničnu vrijednost 1, li pošto su vrijednosti svih šest godina zanemarivo veće od 1, može se zaključiti kako je obrt Jurkas poslovao na samoj granici ekonomičnosti poslovanja. Tu situaciju je vlasnik Vlado Jurkas opravdao s time da iako su se prihodi povećavali tijekom godina, cijene sirovina i materijala te operativni troškovi su također rasli.

5. POKAZATELJI PROFITABILNOSTI

Ovi pokazatelji izražavaju snagu zarade poduzeća te pokazuju ukupni efekt likvidnosti, upravljanja imovinom i dugom na mogućnost ostvarenja profita.

Tablica br. 9 Pokazatelji profitabilnosti Obrta Jurkas 2015.-2020.

Pokazatelji profitabilnosti	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Bruto marža profita	0,075	0,086	0,068	0,11	0,09	0,14
Neto marža profita	0,066	0,074	0,085	0,089	0,076	0,13
ROA	4,45 %	2,74 %	6,25 %	10,72 %	3,43 %	4,86 %
ROE	14,82 %	10,46 %	8,83 %	14,72 %	11,61 %	11,55 %

Izvor: Vlastiti izračun prema: Financijski izvještaj Obrta za poljoprivrednu proizvodnju i usluge Jurkas 2015.-2020. (Poslovna HR).

Bruto marža profita prikazuje koliko je promatrana jedinica uspješna u ostvarivanju zarade, pa bi ta vrijednost trebala biti što veća. U ovom slučaju je bruto marža profita bila niska te jedva prelazi granicu vrijednosti od 0,1 iz čega se može zaključiti da obrt Jurkas nije uspješan u ostvarivanju svoje zarade.

Kod stope povrata imovine (ROA), poželjno je da vrijednosti budu više od 5% kako se ne bi smatralo da je visok stupanj intenzivnosti imovine. Tu granicu je obrt Jurkas svojim poslovanjem uspio prijeći 2017. godine (6,25%) te 2018. godine kada je ROA bila 10,72%. Gledajući cijelo razdoblje, obrt Jurkas ima visok stupanj intenzivnosti imovine, odnosno ima nisku uspješnost korištenja imovine u ostvarivanju dobiti.

Stopa povrata glavnice (ROE) pokazuje koliko se novčanih jedinica poduzeća ostvaruje na jednu jedinicu uloženog kapitala. Također poželjno je da ova vrijednost bude što veća. Iz tablice 9. može se vidjeti kako je upravo bazna godina bila najbolja što se tiče stope povrata glavnice (14,82%), dok je 2017. godina bila manje profitabilna po jedinici uloženog kapitala (stopa povrata glavnice je 8,83%).

Promatrajući izračunate pokazatelje profitabilnosti, kroz promatrani period poslovanja, vidi se kako obrt Jurkas nije uspješan u ostvarivanju svoje zarade, korištenje imovine u ostvarivanju dobiti je vrlo nisko, (ne prelazi granicu od 5%), a stopa povrata glavnice je u prosjeku 12%.

6.Zaključak

Financijskom analizom poslovanja se detaljno ispituje poslovanje proučavanog poslovnog subjekta. Rezultati financijske analize daju podlogu za potrebe upravljanja te za donošenje budućih poslovnih odluka. U prikazanom slučaju, financijska analiza je provedena za obrt Jurkas čija je primarna registrirana djelatnost uzgoj žitarica (osim riže), mahunarki i uljanog sjemena, u ostale registrirane djelatnosti spadaju uzgoj muznih krava te uzgoj ostalih goveda i bivola. Uz financijsku analizu koja se bazira pretežito na vrijednosnim pokazateljima, pa je teško dobiti sliku o cjelovitom poslovanju, napravljen je i intervju sa vlasnikom obrta, Vladom Jurkasom, kako bi se objasnile određene promjene u pokazateljima i dobila jasnija slika poslovanja

U radu je provedena financijska analiza i to horizontalna i vertikalna te su izračunati financijski pokazatelji.

Horizontalna analiza bilance pokazala je kako u aktivni dugotrajna imovina 2019. godine bilježi visok porast u odnosu na baznu godinu, čak 285,92%. Razlog tako visokog skoka, je objasnio vlasnik tijekom intervjua, a to je kupovina novog zemljišta radi premještanja poslovanja, u vrijednosti od 4.429.300 kn. Iz horizontalne analize pasive bitno je istaknuti rast kod kapitala i rezervi 2019. godine, pri čemu kapital i rezerve rastu za 160,16% u odnosu na 2015. godinu, a veliki porast se bilježi i 2020. godine kada je to povećanje 302,57% u odnosu na baznu godinu. Zanimljivo je kako je upravo 2020. godine obrt Jurkas ostvario veliki skok vrijednosti kapitala, ponajviše zbog kapitalnih rezervi i zadržane dobiti zbog izvrsne poslovne godine (količina prodaje i ostvarenog dobitka). Iako je dobit 2016. godine u padu za 25,25% u odnosu na baznu godinu, sve ostale godine uzastopno bilježe porast vrijednosti dobiti razdoblja, a upravo je najveći porast dobiti ostvaren 2020. godine, kada je bila za 196,97% veća u odnosu na baznu godinu.

Vertikalnom analizom bilance u aktivni se primjećuje povećanje razlike u odnosu dugotrajne i kratkotrajne imovine, pogotovo prema kraju šesterogodišnjeg promatranog razdoblja, pa tako dugotrajna imovina 2020. godine zauzima čak 84,70% aktive, upravo zbog kupovine zemljišta. Ukupna potraživanja se postepeno smanjuju. Kod vertikalne analize pasive bitno je istaknuti povećanje kapitala u ukupnoj pasivi koje je bilo najviše 2018. godine (72,72%) i upravo je ta godina bila ključna zbog dicanja kredita i ulaganja u novo zemljište.

Vertikalnom analizom računa dobiti i gubitka može se zaključiti kako obrt Jurkas sve promatrane godine ostvaruje dobit razdoblja. Upravo je 2020. godine dobit bila najveća, čak 352.800 kn (6,88% u odnosu na ukupne prihode).

Pokazatelji financijske analize ukazuju kako je obrt Jurkas prema pokazateljima likvidnosti neuspješan što se tiče podmirenja kratkoročnih obveza, a svoje dospjele obveze nisu mogli podmiriti zbog nedovoljno kratkoročnih sredstava. Pokazatelji

zaduženosti pokazuju kako je obrt Jurkas većinu promatranih godina bio zadužen, te je svoju imovinu financirao iz tuđih izvora, a to zaduženje je u 5 od 6 promatranih godina premašilo granicu od 50% zaduženja glavnice. Većinom su ta zaduženja financirana iz dugoročnih izvora. Kod pokazatelja aktivnosti se javlja pozitivan trend te se svi pokazatelji aktivnosti kreću jednako kroz promatrane godine, gdje je veća brzina cirkulacije imovine zabilježena od 2016. do 2019. godine zbog kupovine novog zemljišta. Ekonomičnost poslovanja obrta Jurkas jedva je zadovoljavajuća jer jedva prelazi graničnu vrijednost koeficijenta ekonomičnosti (1) odnosno obrt Jurkas je u promatranom razdoblju poslovao na samoj granici ekonomičnosti. Najvažniji pokazatelji financijske analize su pokazatelji profitabilnosti. Stopa povrata imovine (ROA) je bila veća od 5%, što je poželjno, samo dvije godine zaredom i to 2017. godine (6,25%) te 2018. godine (10,72%). Stopa povrata glavnice (ROE) je svih promatranih godina, osim 2017. godine (8,83%) bila viša od 10%, gdje je poželjno da je ova vrijednost što veća jer pokazuje koliko se novčanih jedinica poduzeća ostvaruje na jednu jedinicu uloženog kapitala.

Prema svim izloženim podacima i informacijama u ovome radu može se zaključiti kako je obrt Jurkas unatoč problemima sa općinom i zakonom, te situacijom sa pojavom pandemije ipak uspio svake godine podmiriti svoje troškove te ostvariti dobit. Od vlasnika Vlade Jurkasa saznali smo zanimljive informacije o samoj farmi i situaciji u kojoj se nalazi zbog preseljenja na novu lokaciju, ali i nemogućnosti korištenja bilo kakve potpore ili pomoći od strane Europske unije zbog, kako i on sam kaže, transformaciji legalne farme u nelegalnu farmu radi promjene prostornog plana. Pandemija je svakako utjecala na poslovanje samog obrta, ali prodajni rezultati pokazuju da kupci zbog te pandemije nisu odustali od mliječnih proizvoda obitelji Jurkas, te su im na taj način pomogli prebroditi to teško razdoblje i pružili im mogućnost za ostvarenje plana, a to je prelazak na novu lokaciju.

7. Popis literature

1. Bolfek, Berislav; Stanić, Milan; Knežević, Sanja. (2012.). Vertikalna i horizontalna financijska analiza poslovanja tvrtke
2. Devereux S, Béné C, Hoddinott J (2020) Conceptualising COVID-19's impacts on household food security. *Food Secur* 12(4):769–772
3. Elshoryi N, Al-sayyed H, Odeh M, Mcgrattan A, Hammad F (2020) Effect of Covid-19 on food security: a cross-sectional survey. *Clin Nutr ESPEN* 40:171–178. Dostupno na: <https://doi.org/10.1016/j.clnesp.2020.09.026> (Pristupljeno: 19.3.2022)
4. FAO- Global food markets still brace for uncertainty in 2020/2021 because of COVID-19 says FAO. <https://www.fao.org/news/story/en/item/1287515/icode> (Pristupljeno: 13.09.2022.)
5. Grgić, Zoran; Očić, Vesna; Šakić Bobić, Branka. (2015.). Osnove računovodstva i financijske analize poljoprivrednog gospodarstva / Bevanda, Davor (ur.). Motiv. Zagreb.
6. Montanari, Francesco; Ferreira, Ines; Lofstrom, Filippa. (2021.) Preliminary impacts of the COVID-19 pandemic on European agriculture: a sector-based analysis of food systems and market resilience, dostupno na: <https://bit.ly/3yQbTOT> (Pristupljeno: 19.03.2022)
7. Okolie, C.C; Ogundeji, A.A. (2022.). Effect of COVID-19 on agriculture production and food security: A scientometric analysis, dostupno na: <https://www.nature.com/articles/s41599-022-01080-0> (Pristupljeno: 19.03.2022.)
8. Siche, Raul. (2020.). *Scientia Agropecuaria* vil.11 no.1: What is the impact od COVID-19 disease on agriculture?.
9. Tintor, Željko. (2010.). *Obrazovanje za poduzetništvo: Analiza financijskih izvještaja u funkciji donošenja kvalitetnih upravljačkih odluka.* 84-103.str.
10. Šarlija, Nataša. (2009.). *Financijski management za poduzetnike I.*
11. Vukoja, Božo. (2017.). *Primjena analize financijskih izvješća pomoću ključnih financijskih pokazatelja kao temelj za donošenje poslovnih odluka.*
12. Žager, Katarina; Žager, Lajoš. (1999.). *Analiza financijskih izvještaja.* Masmedia. Zagreb.

Popis korištenih izvora – poveznice

1. <https://www.fao.org/worldfoodsituation/foodpricesindex/en/>
(Pristupljeno: 13.09.2022)
2. <https://www.fao.org/news/story/en/item/1287515/icode> (Pristupljeno: 13.09.2022.)
3. <https://plac.upoznajmo.hr/opg-jurkas/> (Pristupljeno: 19.03.2022.)
4. <https://www.poslovna.hr/> (Pristupljeno: 19.03.2022.)
5. Siche, Raul. (2020) Scientia Agropecuaria vol.11 no.1: What is the impact of COVID-19 disease on agriculture? Dostupno na: http://www.scielo.org.pe/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S2077-99172020000100003#B8 (Pristupljeno: 19.03.2022)
6. <http://zadruga-proizvodisela.hr/farme/> (Pristupljeno 19.03.2022.)

8.Prilog

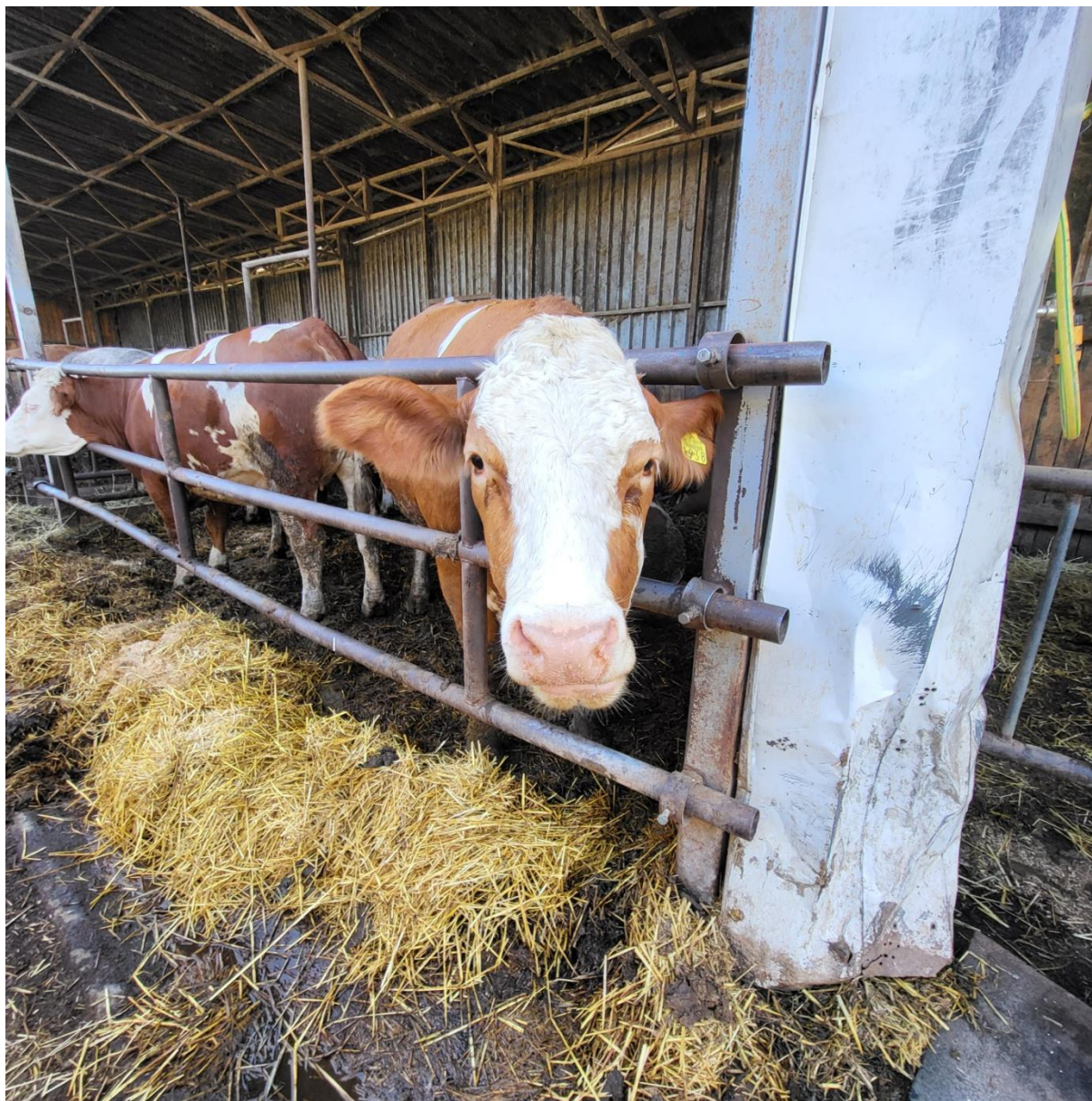
1. Bilanca obrta Jurkas 2015.-2020.

OPIS	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
B) DUGOTRAJNA IMOVINA (u kn)	1.523.700	2.451.600	1.882.700	1.396.400	5.880.300	6.154.100
II. MATERIJALNA IMOVINA (u kn)	1.523.700	2.451.600	1.882.700	1.396.400	5.880.300	6.154.100
1. Zemljište (u kn)	0	0	0	0	4.429.300	4.429.300
2. Građevinski objekti (u kn)	60.100	385.800	729.500	615.700	540.300	464.900
3. Postrojenja i oprema (u kn)	0	918.900	893.200	576.200	521.500	718.100
4. Alati, pogonski inventar i transportna imovina (u kn)	1.127.000	20.700	22.700	80.200	44.000	85.600
5. Biološka imovina (u kn)	336.600	372.300	237.300	124.200	345.200	456.200
7. Materijalna imovina u pripremi (u kn)	0	753.900	0	0	0	0
C) KRATKOTRAJNA IMOVINA (u kn)	1.147.000	794.100	770.100	833.900	1.184.900	1.109.500
I. ZALIHE (u kn)	841.500	694.800	701.700	714.400	1.017.700	766.500
1. Sirovine i materijal (u kn)	275.100	15.000	13.300	14.400	20.000	14.400
2. Proizvodnja u tijeku (u kn)	566.400	0	0	0	0	0
7. Biološka imovina (u kn)	0	679.800	688.400	700.000	997.700	752.100
II. POTRAŽIVANJA (u kn)	271.800	96.200	62.800	47.700	16.000	76.600
3. Potraživanja od kupaca (u kn)	205.400	29.000	58.700	19.900	14.600	29.900
5. Potraživanja od države i drugih institucija (u kn)	66.500	36.600	500	3.500	0	38.500
6. Ostala potraživanja (u kn)	0	30.700	3.600	24.400	1.400	8.100
IV. NOVAC U BANC I BLAGAJNI (u kn)	33.700	3.100	5.600	71.800	151.200	266.400
D) PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I OBRAČUNATI PRIHODI (u kn)	0	0	0	3.500	0	2.100
E) UKUPNO AKTIVA (u kn)	2.670.600	3.245.700	2.652.700	2.233.900	7.065.200	7.265.700
A) KAPITAL I REZERVE (u kn)	801.800	848.600	1.385.400	1.624.500	2.086.000	3.227.800
I. TEMELJNI (UPISANI) KAPITAL (u kn)	577.000	0	0	0	0	0
II. KAPITALNE REZERVE (u kn)	0	577.000	991.400	991.400	1.210.700	1.999.700
VI. ZADRŽANA DOBIT ILI PRENESENI GUBITAK (u kn)	106.000	182.800	271.600	393.900	633.100	875.300
1. Zadržana dobit (u kn)	106.000	182.800	271.600	393.900	633.100	875.300
VII. DOBIT ILI GUBITAK POSLOVNE GODINE (u kn)	118.800	88.800	122.400	239.100	242.200	352.800
1. Dobit poslovne godine (u kn)	118.800	88.800	122.400	239.100	242.200	352.800
C) DUGOROČNE OBVEZE (u kn)	1.377.700	678.500	458.300	368.200	3.514.500	3.309.100
6. Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama (u kn)	491.100	678.500	458.300	368.200	3.514.500	3.309.100
10. Ostale dugoročne obveze (u kn)	383.500	0	0	0	0	0
D) KRATKOROČNE OBVEZE (u kn)	491.200	930.300	418.700	241.100	1.053.000	728.800
5. Obveze za zajmove, depozite i slično (u kn)	0	414.400	0	0	781.900	394.700
6. Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama (u kn)	0	198.000	158.300	4.100	11.700	0
8. Obveze prema dobavljačima (u kn)	449.500	176.000	80.400	43.100	78.200	171.000

10. Obveze prema zaposlenicima (u kn)	15.100	66.100	81.400	79.500	94.900	105.600
11. Obveze za poreze, doprinose i sličana davanja (u kn)	26.600	57.100	75.300	113.500	86.200	57.500
14. Ostale kratkoročne obveze (u kn)	0	18.700	23.400	900	0	0
E) ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆEGA RAZDOBLJA (u kn)	0	788.300	390.300	0	411.800	0
F) UKUPNO – PASIVA (u kn)	2.670.600	3.245.700	2.652.700	2.233.900	7.065.200	7.265.700
I. POSLOVNI PRIHODI (u kn)	2.444.300	1.877.000	3.827.100	4.069.900	4.100.500	5.115.600
* Prihodi od prodaje (u kn)	1.799.900	1.851.600	2.689.700	2.959.400	3.328.500	3.585.900
2. Prihodi od prodaje (izvan grupe) (u kn)	0	1.851.600	2.689.700	2.959.400	3.328.500	3.585.900
5. Ostali poslovni prihodi (izvan grupe) (u kn)	0	25.400	1.137.300	1.110.500	772.000	1.529.700
II. POSLOVNI RASHODI (u kn)	2.301.900	1.714.200	3.643.100	3.745.200	3.795.200	4.508.600
2. Materijalni troškovi (u kn)	1.394.500	589.200	1.771.100	1.660.900	1.829.400	2.242.100
a) Troškovi sirovina i materijala (u kn)	987.800	526.200	1.353.800	1.234.300	1.379.800	1.849.300
c) Ostali vanjski troškovi (u kn)	406.700	63.000	417.300	426.600	449.600	392.900
3. Troškovi osoblja (u kn)	361.500	593.400	808.200	1.068.100	1.422.700	1.634.600
a) Neto plaće i nadnice (u kn)	182.500	415.800	559.600	721.600	937.400	1.063.200
b) Troškovi poreza i doprinosa iz plaća (u kn)	93.500	130.900	175.700	246.400	361.600	400.700
c) Doprinosi na plaće (u kn)	85.600	46.700	72.900	100.200	123.700	170.700
4. Amortizacija (u kn)	459.800	463.900	969.600	858.400	320.200	401.800
5. Ostali troškovi (u kn)	86.100	67.600	90.300	157.800	219.300	224.300
8. Ostali poslovni rashodi (u kn)	0	0	4.000	0	3.600	5.800
III. FINANCIJSKI PRIHODI (u kn)	100	4.900	3.200	0	6.300	12.000
7. Ostali prihodi s osnove kamata (u kn)	0	100	0	0	0	0
8. Tečajne razlike i ostali financijski prihodi (u kn)	0	4.900	3.200	0	6.300	12.000
IV. FINANCIJSKI RASHODI (u kn)	6.500	56.500	37.400	29.900	16.300	246.300
3. Rashodi s osnove kamata i slični rashodi (u kn)	0	48.800	34.600	24.400	12.300	114.500
4. Tečajne razlike i drugi rashodi (u kn)	0	7.700	2.800	5.500	3.900	130.800
7. Ostali financijski rashodi (u kn)	0	0	100	0	0	900
IX. UKUPNI PRIHODI (u kn)	2.444.400	1.881.900	3.830.300	4.069.900	4.106.800	5.127.500
X. UKUPNI RASHODI (u kn)	2.308.500	1.770.800	3.680.500	3.775.100	3.811.400	4.754.900
XI. DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA (u kn)	136.000	111.200	149.800	294.800	295.400	372.700
1. Dobit prije oporezivanja (u kn)	136.000	111.200	149.800	294.800	295.400	372.700
XII. POREZ NA DOBIT (u kn)	17.200	22.400	27.500	55.700	53.200	19.800
XIII. DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA (u kn)	118.800	88.800	122.400	239.100	242.200	352.800
1. Dobit razdoblja (u kn)	118.800	88.800	122.400	239.100	242.200	352.800
I. DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA (u kn)	118.800	0	0	0	0	0
V. SVEOBUHVAATNA DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA (u kn)	118.800	0	0	0	0	0
Zaposleni prema prijavljenim radnim satima	4	10	12	13	15	16

Izvor: Samostalni izračun na temelju: Financijski izvještaj Obrta za poljoprivrednu proizvodnju i usluge Jurkas 2015.-2020. (Poslovna HR).

2. Slike sa farme Jurkas

Slika br. 1: goveda na Farmi Jurkas

Izvor: vlastiti izvor; slikano 29.8.2022; Bregovita ulica 2, 10292 Harmica

Slika br. 2: staja br. 1
Izvor: vlastiti izvor; slikano 29.8.2022; Bregovita ulica 2, 10292 Harmica

Slika br. 3: staja br.2
Izvor: vlastiti izvor; slikano 29.8.2022; Bregovita ulica 2, 10292 Harmica

Slika br. 4: prodaja/proizvodnja mliječnih proizvoda na farmi
Izvor: vlastiti izvor; slikano 29.8.2022; Bregovita ulica 2, 10292 Harmica

Slika br. 5: proizvodnja mliječnih proizvoda
Izvor: vlastiti izvor; slikano 29.8.2022; Bregovita ulica 2, 10292 Harmica

Slika br. 6: prodaja mliječnih proizvoda
Izvor: vlastiti izvor; slikano 29.8.2022; Bregovita ulica 2, 10292 Harmica

Slika br. 7: buduće mjesto farme i proizvodnje obitelji Jurkas
Izvor: vlastiti izvor; slikano 29.8.2022; Bregovita ulica 2, 10292 Harmica

Životopis

Nikola Kuharić rođen je 22. studenog 1997. godine u Zagrebu. Završio je Drugu ekonomsku školu u Zagrebu u periodu od 2012. do 2016. godine. Iste godine upisuje Agronomski fakultet na Sveučilištu u Zagrebu, smjer Agrarna ekonomika.

Aktivno se služi engleskim jezikom (B2 razina razumijevanja, govora i pisanja). Od digitalnih vještina izvrsno poznaje rad na programima Microsoft Office te aktivno koristi internetske pretraživače. Kroz godine školovanja stekao je izvrsne prezentacijske, pismene i verbalne vještine, a ističe se njegova organiziranost, odgovornost i sistematičnost.

Radno iskustvo počinje stjecati 2015. godine kao skladištar u tvrtci Würth Hrvatska, zatim 2017. godine kao zaposlenik u Active Rent a caru, gdje je dopremao, otpremao i izdavao vozila klijentima. Od 2016. godine volontira kao animator u penjačkoj dvorani Fothia, čiji je i član. 2022. godine započinje studentski posao u Hrvatskome Telekomu kao suradnik u voznom parku gdje vodi brigu o 1500 vozila i rješava sve potrebne administracijske i fizičke poslove oko vozila.

Od ostalih informacija važno je spomenuti da posjeduje vozačku dozvolu B kategorije, rekreativno se bavi sportskim penjanjem od 2009. godine.